

Årsrapport 2024

FSI

FORSVAR- OG
SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING

Innhold

1	<u>ORGANISASJON</u>	5
	Hvem er FSi?	6
	Styret og administrasjon	8
	Organisasjon	10
	Økonomi	12
2	<u>AKTIVITETEN I 2024</u>	15
3	<u>PLAN FOR 2025</u>	33
4	<u>STYRETS KONKLUSJON</u>	49
5	<u>VEDLEGG</u>	55
	Medlemsbedrifter	56
	Årsregnskap 2024	58
	Revisors beretning	66
	Budsjett 2025	68
	FSi grupper og utvalg	70

Organisasjon

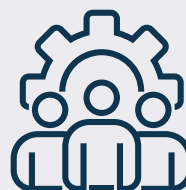
HVEM ER FSI?
STYRET OG ADMINISTRASJON
ORGANISASJON
ØKONOMI

Hvem er FSi?

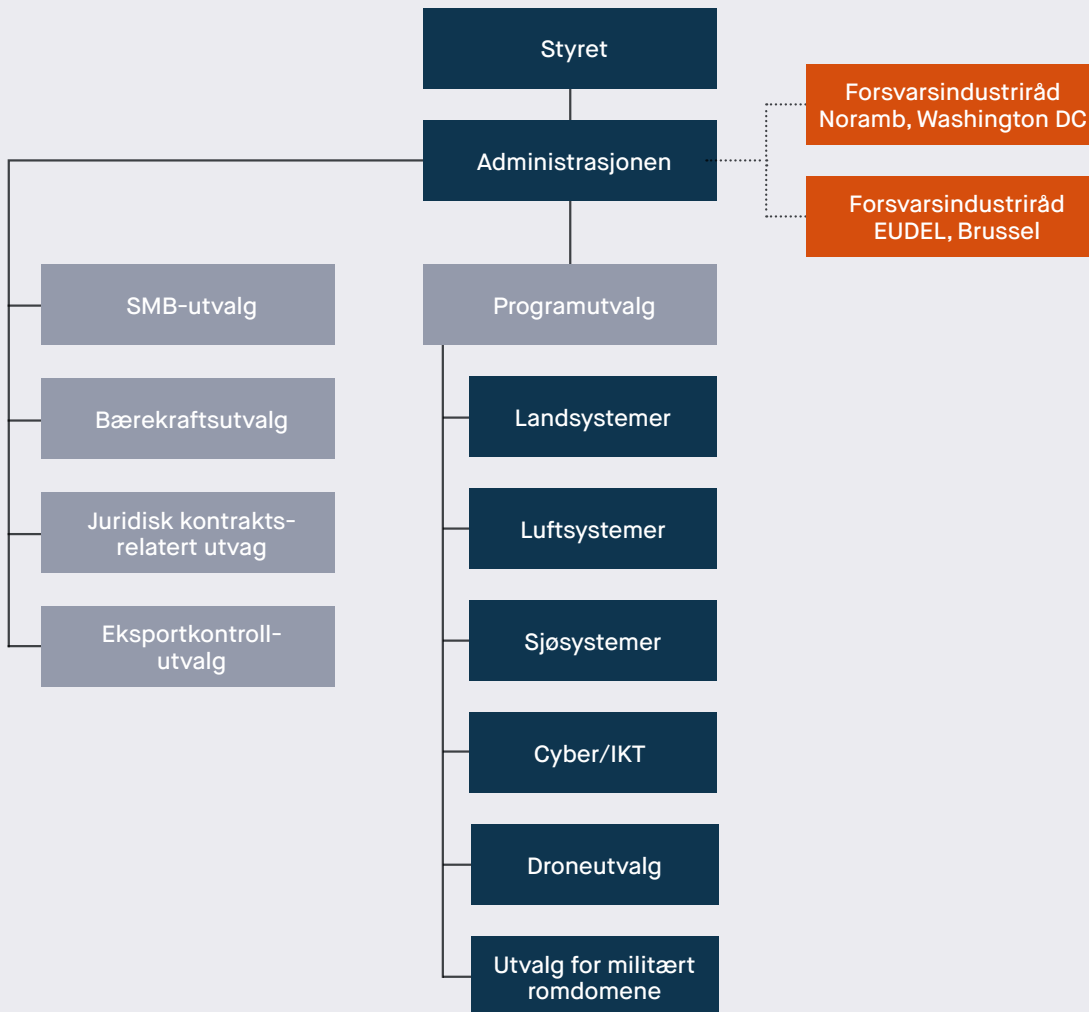
En uavhengig og selvstendig interesseorganisasjon for industri-, leverandør-, og kompetansevirksomheter som har forretningsmessige interesser knyttet til leveranser av produkter, varer og tjenester mot markeder innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap nasjonalt og internasjonalt.

256
Medlemsbedrifter

8 600
Årsverk

FSis organisasjon pr. 31. desember 2024.

Styret og administrasjon

STYRETS MEDLEMMER

Pamela Willgohs | Kongsberg Defence & Aerospace AS (*styreleder*)

Gudmund Kjærheim | Fjord Defence AS (*nestleder*)

Tomas R. Andersen | Nammo AS

Tom Tuhus | Thales Norway AS

Mads Larsen | NFM Group AS

Harald Lome | Hiddn Technology AS

Christian Fuchs | TINEX AS

Ivar Sehm | Data Respons AS

VARAMEDLEMMER

Kyrre Lohne | Kongsberg Defence & Aerospace AS (*personlig vara for Willgohs*)

Linda Sletne | Thales Norway AS (*personlig vara for Tuhus*)

Øystein Håkonsløkken | Nammo AS (*personlig vare for Andersen*)

Carl F. Sejersted Bødtker | NFM Group AS (*personlig vara for Larsen*)

Cecile Dybo | Axnes AS (*vara kategori II/III*)

Roar Langen | Aircontact Group AS (*vara kategori II/III*)

Andreas Haavi | T&G Elektro AS (*vara kategori II/III*)

ADMINISTRASJON

Torbjørn Svensgård | adm. dir.

Mari Ulstein | direktør kommunikasjon og forretningsutvikling

Tom Ivar Stie | seniorrådgiver

Terje Nylund | seniorrådgiver

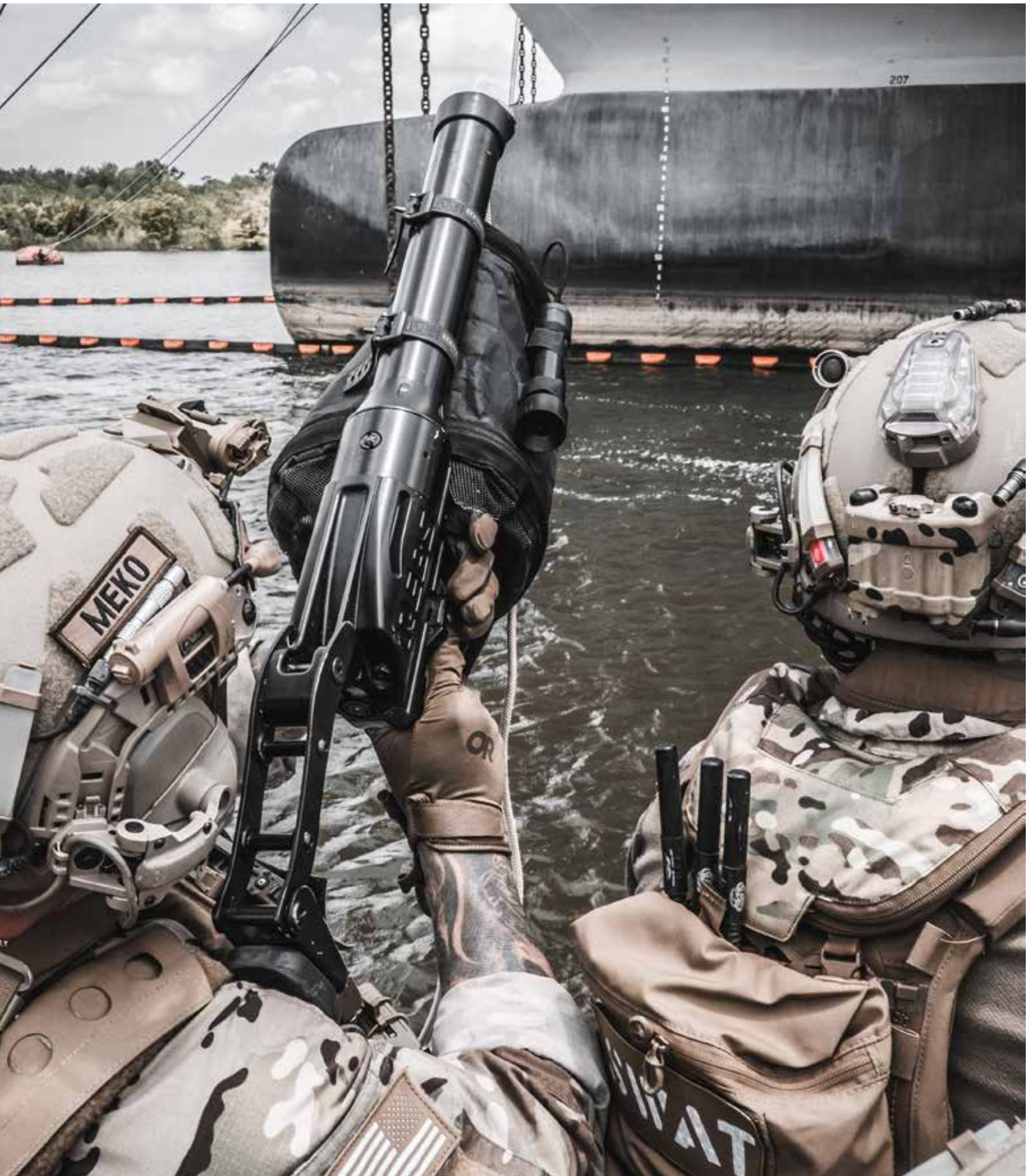

FOTO | H. Henriksen

Organisasjon

PROGRAMUTVALGENE

Programutvalgene under FSi er sammensatt av representanter fra FSi medlemsbedrifter. Utvalgsstrukturen speiler Forsvarsdepartementets investeringsprogrammer innenfor land-, sjø-, luft- og cyberdomenet, og er foreningens grensesnitt mot disse.

Føringer for etablering og utvikling av støttegruppene er gitt i den nasjonale forsvarsindustrielle strategien. Støttegruppene består av FSi sine Programutvalg sammen med representanter fra FD og Forsvarssektoren for å støtte arbeidet innen et programområde. Støttegruppene er en arena for gjensidig informasjonsutveksling mellom forsvarssektoren og forsvarsindustrien i Norge, og et forum for innhenting av synspunkter i forbindelse med forsvarsindustrielle vurderinger.

SMB – UTVALG

Mange små og mellomstore bedrifter opplever at det er utfordrende å få markedsadgang til forsvarsmarkedet, både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig er det krevende å få finansiering av utviklingsaktiviteter. FSi har derfor opprettet et eget utvalg for små- og mellomstore bedrifter i foreningen. Utvalgets målsetting er å bidra til å bedre SMBenes rammebetingelser og på den måten øke mulighetene for markedsadgang. Utvalget skal også støtte administrasjonen i dialogen med Forsvarets organisasjon, seg imellom og mellom SMB-bedriftene og de store bedriftene, samt bidra til økt kompetanse hos SMBene om Forsvarets Investerings- og anskaffelsesvirksomhet.

UTVALG FOR MILITÆRT ROMDOMENE

For å følge med i Forsvarets innføring av romkapasiteter, og for å kunne være en samarbeidspartner med Forsvaret og støtte opp om medlemsbedriftenes interesser, besluttet FSis styre å opprette et utvalg for militært romdomene i 2022.

Utvalget består av representanter fra FSi sine medlemsbedrifter og støttes av FSi sin administrasjon. Utvalget skal støtte FSi i dialogen med forsvarssektoren om industrielle muligheter i tilknytning til Forsvarets satsing i rommet og bidra til å formidle informasjon om norsk industris kompetanse teknologi og produkter som kan ha relevant anvendelse i det militære romdomenet.

DRONEUTVALG

Forsvaret planlegger i løpet av de kommende 5-10 årene store anskaffelser av droner. Det finnes betydelig kompetanse på dette området i Norge. Styret i FSi vedtok i desember 2024 at det kan gi god effekt å legge til rette for å samle aktørene innenfor norsk droneindustri innen rammen av FSi for å etablere en felles plattform for dialogen mot Forsvarssektoren i forbindelse med kommende anskaffelser av droner og motmidler. Droneutvalgets arbeid vil koordineres med programutvalgene.

BÆREKRAFTSUTVALG

I lys av at bærekraft får økt oppmerksomhet og at forsvarssektoren i økende grad blir utfordret på å bidra til å nå bærekraftsmålene, er det hensiktsmessig å styrke foreningens engasjement på området. Interesseguppen for etikk og antikorrupsjon ble i 2022 erstattet av et bærekraftsutvalg som vil ta opp i seg aktivitetene som hittil er blitt ivaretatt av interessegruppen for etikk og anti-korrupsjon og viderefører dette arbeidet.

UTVALG FOR JURIDISKE OG KONTRAKTSRELATERTE SPØRSMÅL

FSi blir i økende grad involvert i saker som krever juridisk og/eller kontraktsrelatert kompetanse. Styret har derfor etablert et utvalg for juridiske og kontraktsrelaterte spørsmål. Utvalget er lagt under FSi sin administrasjon som et rådgivende organ og trer i funksjon når det er et konkret behov etter anmodning fra administrasjonen.

EKSSPORTKONTROLLUTVALGET

Styrker foreningens kompetanse om praktiseringen av eksportkontrollregimet og foreningens evne til å formidle informasjon og gir råd til medlemsbedriftene i generelle spørsmål om lover, forskrifter, retningslinjer for eksportkontroll og praktiseringen av disse, er det opprettet et eget utvalg for eksportkontroll. Utvalget er underlagt FSis administrasjon og består av inntil seks representanter fra FSi medlemsbedrifter.

FORSVARSINDUSTRIRÅD VED DEN NORSKE AMBASSADEN I WASHINGTON D.C.

Siden 2009 har Norge hatt en stilling som Defence Industrial Counsellor ved Den norske ambassaden i Washington D.C. Formålet er å støtte norsk industris aktiviteter i det amerikanske forsvarsmarkedet.

Stillingen finansieres av Forsvarsdepartementet, Innovasjon Norge og Forsvarsindustriråd ved EU-delegasjonen i Brussel.

FORSVARSINDUSTRIRÅD VED EU-DELEGASJONEN I BRUSSEL

Det europeiske samarbeidet på forsvarsmateriellområdet er i rask utvikling. I 2022 ble det derfor etablert en stilling som forsvarsindustriråd ved EU-delegasjonen etter modell av ordningen som har eksistert ved ambassaden i Washington DC siden 2009, delfinansiert av Forsvarsdepartementet, Innovasjon Norge og FSi.

Økonomi

MEDLEMSAVGIFT

Generalforsamlingen vedtok å ikke øke medlemskontigenten for 2024 for kategori I-III medlemmer.

KATEGORI I

Medlemsavgift per år:
Kongsberg Defence & Aerospace AS
840 709,-

Nammo AS
654 616,-

Thales Norway AS
468 925,-

NFM Group AS
468 925,-

KATEGORI II

Medlemsavgift per år:

II A

Medlemsbedrifter med antall ansatte over 200 og med andel av omsetning i forsvar og samfunnssikkerhet lik 10 % eller mer.
113 240,-

II B

Medlemsbedrifter med antall ansatte over 80.
75 307,-

II C

Medlemsbedrifter med antall ansatte 10–80.
46 890,-

KATEGORI III

Medlemsavgift per år:
Små bedrifter (enkeltmannsforetak og bedrifter med færre enn 10 ansatte).
28 274,-

KATEGORI IV

Medlemsavgift per år:
Selvstendige foreninger/interesseorganisasjoner som har som formål å styrke norske leverandørers muligheter i forsvarsmarkeder utenfor Norge.
922 856,-

KATEGORI V

Medlemsavgift per år:
Oppstartsbedrifter
9 900,-

KATEGORI VI

Medlemsavgift per år:

Offentlige og private universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i Norge.

9 900,-

HOVEDTALL

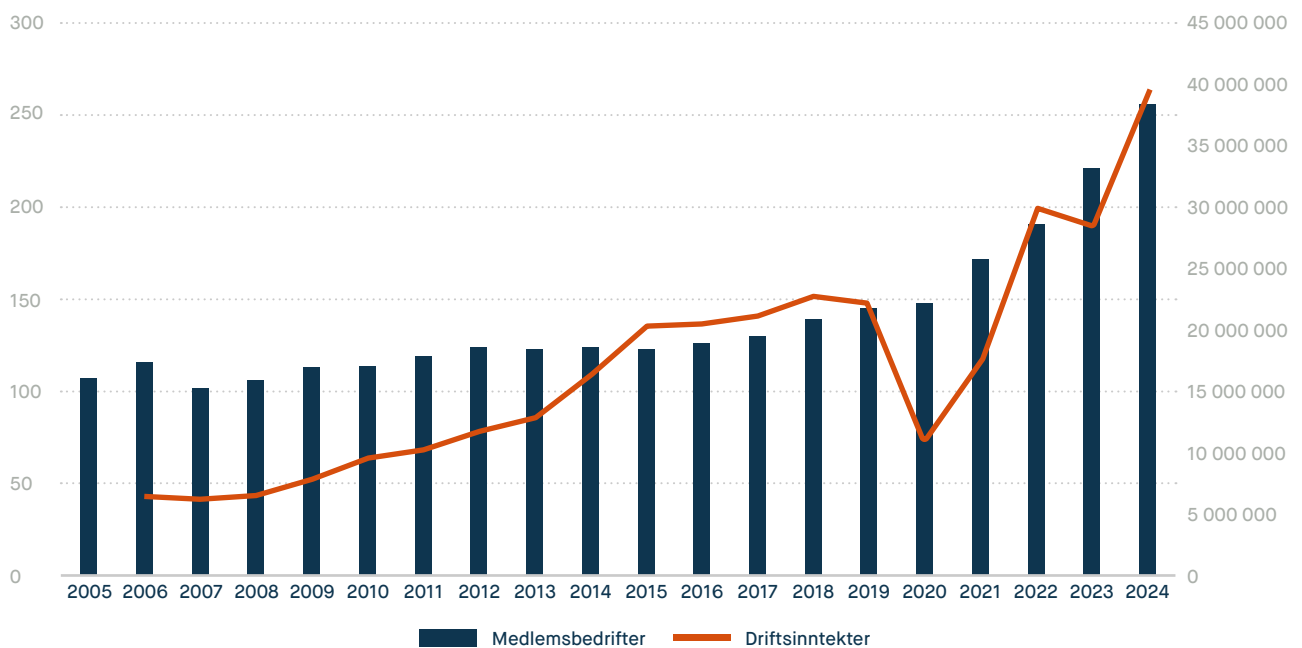
Detaljert regnskap for 2024, revisors beretning, samt styrets budsjett for 2025 og medlemsavgiften 2025 følger som egne vedlegg.

DRIFTSINTEKTER →	39 667 000,-
DRIFTSUTGIFTER →	32 631 000,-
DRIFTSRESULTAT →	7 036 000,-
SUM FINANSPOSTER →	1 173 000,-
SKATTEKOSTNAD →	949 000,-
ÅRSRESULTAT →	7 261 000,-

Alle tall oppgitt i NOK.

MEDLEMSUTVIKLING I FORENINGEN

↓ Medlemsbedrifter og driftsinntekter 2005–2024

Aktivitetene i 2024

2

Aktiviteten i 2024

Den sterke etterspørselsveksten i forsvarsmarkedet, drevet av krigen i Ukraina, tiltok ytterligere i 2024.

Langtidsplanen for forsvarssektoren, som ble behandlet i Stortinget i juni legger opp til en kraftig oppbygging av Forsvaret frem mot 2036. Dette innebærer betydelig økte bevilgninger til Forsvaret i de nærmeste årene. Tilsvarende utvikling ser vi i de fleste europeiske nasjoner, med den konsekvens at presset på å øke produksjonskapasiteten i Forsvarsindustrien blir stadig større. Aktivitetsnivået i foreningen i 2024 ble høyere enn noen gang. Markedsutviklingen gjør også at stadig flere virksomheter viser interesse for å bli leverandør i forsvarsmarkedet. For FSI innebar dette i 2024 at antallet medlemmer vokste med 16%, fra 221 ved utgangen av 2023 til 256 ved utgangen av 2024.

Den varig forverrede sikkerhetssituasjonen som følge av krigen i Ukraina har medført en eksepsjonell etterspørselsvekst etter forsvarsmateriell. Den kommer på et tidspunkt da rammebetingelsene i markedet gjennom mer enn 30 år har blitt optimalisert for å sikre mest mulig kosteffektiv produksjon på bekostning av evnen til å levere raskt og øke produksjonskapasiteten. Behovene for å styrke Forsvaret, gjenoppbygge nasjonal beredskap og støtte Ukraina, er langt større enn det forsvarsindustrien kan levere på kort og mellomlang sikt. Derfor haster det å styrke industrien og øke produksjonskapasiteten.

Det medfører betydelige utfordringer i tilgangen på en rekke innsatsfaktorer som f.eks. råvarer og komponenter, men også når det gjelder tilgang til kapital, for å gjennomføre nødvendige investeringer, og kvalifiserte medarbeidere med riktig kompetanse. Leverandørkjedene, som i betydelig grad består av høyt spesialiserte små- og mellomstore bedrifter, er også under press og har behov for store investeringer for å kunne skalere opp produksjonen i samme tempo som produsentene av forsvarsmateriell. Situasjonen er svært krevende og utfordrende. Industrien iverksetter kontinuerlig omfattende tiltak for å øke kapasiteten så raskt som mulig, men er helt avhengig av at myndighetene legger forholdene til rette med forutsigbare rammebetingelser, slik at tiltakene blir forsvarlige utfra et forretningsmessig perspektiv.

FSi har helt siden krigsutbruddet arbeidet intenst med å skape forståelse hos politiske myndigheter for at situasjonen er alvorlig og at det haster med å legge til rette for langsiktige forpliktende avtaler som gjør det mulig å forsvare investeringene som trengs for å kunne bygge opp tilstrekkelig produksjonskapasitet til å kunne støtte Ukraina og styrke nasjonal og alliert forsvarsevne. Dette er en forutsetning for

FOTO | FSI

å kunne tiltrekke seg kapital i finansmarkedet. På tross av dette har det, med noen få unntak, vist seg svært krevende å få nasjonene til å inngå langsiktige leveranseavtaler med tilstrekkelig grad av forpliktelse til at nødvendige investeringer kan gjennomføres så raskt som situasjonen tilsier at de bør. I tillegg er fortsatt beslutningsprosessene hos myndighetene svært komplekse og tidkrevende, noe som også forsinker etableringen av ny produksjonskapasitet.

I løpet av 2024 ble det iverksatt store investeringer i norsk forsvarsindustri for bl.a. å øke produksjonen av ammunisjon, missiler, luftvern og høyeksplosiver. Mye av dette ble gjort mulig gjennom delfinansiering fra EUs ASAP-program og medfinansiering fra norske myndigheter. I oktober 2024 presenterte regjeringen et veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien som skal bidra til å legge til rette for at industrien skal kunne komme i gang med å skalere opp produksjonen.

2.1. POLITISK ARBEID

FSi har i løpet av året hatt regelmessig dialog med beslutningstagere og stabsmedarbeidere i de politiske partiene, interessegrupper og andre organisasjoner med sammenfallende interesser. I løpet av 2024 ga FSi innspill til og deltok på åpne høringer i Stortinget om Langtidsplanen for forsvarssektoren, eksportkontroll og forsvarsbudsjettet for 2025.

2.1.1 Langtidsplanen for Forsvarssektoren 2025-2036

I tråd med anbefalingene fra Forsvarskommisjonen legger Langtidsplanen for Forsvarssektoren opp til en betydelig styrking av hele Forsvaret. Stortingsbehandlingen av planen resulterte i tverrpolitisk enstemmighet om innholdet i planen. Det bør gi stor grad av forutsigbarhet for at planen, uavhengig av eventuelle skiftende regjeringskonstellasjoner i planperioden, vil bli gjennomført. I de kommende årene skal det foretas store investeringer i nytt materiell og systemer.

Dette kan også muliggjøre en betydelig styrking av norsk forsvarsindustri, både som leverandør til Forsvaret og til andre nasjoner og utenlandsk industri gjennom bruk av industrisamarbeidsavtaler ved større anskaffelser fra utlandet.

Langtidsplanen uttrykker ambisjoner om en sterkere og mer robust norsk forsvarsindustri, forenkling av anskaffelsesprosesser, satsning på FoU og mer samarbeid med små og mellomstore bedrifter. Det gjør forslaget til langtidsplan til et godt utgangspunkt for å styrke samarbeidet mellom Forsvarssektoren og industrien.

Langtidsplanen er svært ambisiøs og omfattende. Omfanget av planen og kapasitetene som skal etableres de neste 12 årene tilsier at det er behov for å styrke og videreutvikle samarbeidet mellom Forsvarssektoren og forsvarsindustrien. På kort sikt handler dette om å øke produksjonskapasiteten for å møte behovene som følger av krigen i Ukraina. Her er mye allerede på gang, men ytterligere tiltak i form av kapasitetsøkninger og mer robuste leverandørkjeder er helt nødvendig.

På lengre sikt vil de store anskaffelsene, bl.a. av nye fregatter, standardfartøyer, langtrekkende luftvern, rombaserte kapasiteter, helikoptre og IKT, innebære store muligheter for å videreutvikle og styrke norsk forsvarsindustri nasjonalt og internasjonalt. Forutsetningen er at det etableres hensiktsmessige anskaffelsesstrategier som sikrer at også den industrielle dimensjonen av prosjektene blir ivaretatt fra oppstarten av, slik at prosjektene blir innrettet for å bidra til å styrke den nasjonale industribasen i tråd med regjeringens ambisjoner. Det er en forutsetning for å sikre at forsvarsindustrien over tid kan bidra til å møte Forsvarets behov for materiell, tjenester, vedlikehold og oppgraderinger.

I planen står det at: «Regjeringen vil legge til rette for økt produksjon og utvikling av en sterkere forsvarsindustri i Norge.»

Dette skal oppnås gjennom å realisere tre hovedmål:

- Økt utholdenhet, forsyningssikkerhet og nasjonal beredskap.
- En sterkere og mer robust nasjonal industribase.
- Aktiv og målrettet deltakelse i internasjonalt materiell- og FoU-samarbeid.

Viktige tiltak som planen legger opp til er:

- etablere mer langsiktig strategisk myndighets- og industrisamarbeid i forbindelse med større materiellanskaffelser.
- tilpasse og forenkle prosesser for å kunne gjennomføre anskaffelser hurtigere.
- videreføre tradisjonelt industrisamarbeid ved anskaffelser fra utlandet.
- utnytte handlingsrommet i EØS avtalen §123 for unntak fra regelverket i avtalen der nasjonale sikkerhetsinteresser tilsier dette.
- strategisk samarbeid med norsk industri og næringsliv skal bidra til forsyningssikkerhet og styrket beredskap.
- videreutvikling og forsterking av samarbeidet mellom forsvarssektoren og små og mellomstore bedrifter.
- satsning på innovasjon og FOU i forsvarssektoren.
- styrking av FoU-samarbeidsordninger mellom forsvarssektoren og industrien.

Dette er tiltak industrien lenge har etterspurt. Derfor er det svært positivt at planen er tydelig på at alt dette skal gjennomføres.

Dette er det også bred politisk enighet om. Ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvarssektoren slo en samlet utenriks- og forsvarskomite fast at: «*Forsvarsindustrien er en strategisk ressurs for forsvarssektoren. For å sikre nasjonal egenevne, beredskap og støtte til Forsvarets virksomhet er det nødvendig at norsk forsvarsindustri styrkes og at produksjonskapasiteten økes.*»

Forsvarsindustrien har i lang tid arbeidet med å øke produksjonskapasiteten. Som følge av at industrien de siste årene har vunnet mange

store kontrakter i utlandet, var en betydelig kapasitetsøkning allerede på gang da krigen i Ukraina brøt ut. Dette er imidlertid ikke nok. Ytterligere økning av produksjonskapasiteten forutsetter rammebetingelser som gir forutsigbarhet, slik at risikoen for bedriftene ved å investere i økt kapasitet blir håndterbar. Det betyr at det må inngås forpliktende kontrakter med varighet langt ut over det som til nå har vært vanlig. Samtidig må forsvarssektoren som hovedregel anskaffe fra de norske bedriftene som utgjør den strategiske ressursen som forsvarsindustrien er, og tempoet i planlegging og gjennomføring av anskaffelsene må økes betydelig.

Stortinget deler dette synet.

I innstillingen til langtidsplanen står det: *«Komiteen mener det er et stort behov for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri, og viser til at norsk forsvarsindustri er i ferd med å investere flere milliarder kroner i nye produksjonsanlegg. Komiteen mener derfor det er naturlig at regjeringen legger til rette for ytterligere investeringer i sektoren ved å inngå langsiktige forpliktende avtaler om leveranser. Komiteen forutsetter at praktiseringen av anskaffelsesregelverket og gjennomføringen av investeringene tilpasses for å sikre at investeringer og anskaffelser kan gjennomføres så raskt det lar seg gjøre. Komiteen forventer at regjeringen, på lik linje med nærstående EU-land, utnytter handlingsrommet i EØS-avtalen fullt ut for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser.»*

De politiske føringene som er gitt i Langtidsplanen og gjennom komiteens enstemmig merknader er tydelige. Nå handler det om å gjennomføre, det krever beslutningsevne, gjennomføringskraft og risikovilje i Forsvarssektoren. Forutsetningene er gode. Norsk forsvarsindustri har aldri vært bedre i stand til å kunne ta utfordringen. Bedriftene har ettertraktede produkter, høy kompetanse, et omfattende nettverk av internasjonale samarbeidspartnere og leverandører og et velfungerende og tett samarbeid med forsvarssektoren. Når

Stortingets føringer blir omsatt i handling, vil det sikre at forsvarsindustrien styrkes og videreutvikles som en viktig bidragsyter til å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser og beredskap samtidig som det gir økt verdiskaping, attraktive arbeidsplasser og industriell utvikling i store og små bedrifter i hele landet.

2.1.2 Veikart for økt produksjonskapasitet i Forsvarsindustrien

10. oktober lanserte Forsvarsminister Bjørn Arild Gram og Næringsminister Cecilie Myrseth regjeringens nye veikart for Forsvarsindustrien med tiltak for å styrke norsk forsvarsindustri. FSI bidro i løpet av året med en rekke innspill til arbeidet med å ta frem kartet.

Veikartet adresserer fire hovedutfordringer: tilgang på kapital, regulatoriske utfordringer, potensielt sårbare verdikjeder og langsiktig tilgang på kompetanse. Gjennom en rekke tiltak vil Regjeringen støtte forsvarsindustrien med inntil 967 millioner kroner for å bidra til økt produksjonskapasitet. Av dette er 342 millioner kroner øremerket små- og mellomstore norske bedrifter. Tiltakene finansieres gjennom Nansen-programmet.

Veikartet inneholder en rekke forslag til gode og relevante tiltak som i betydelig grad kan bidra til å øke produksjonskapasiteten og styrke norsk forsvarsindustri, forutsatt at de gjennomføres raskt. Situasjonsbeskrivelsen er god og dekkende. Den gir et godt bilde av utfordringene forsvarsindustrien står over for.

Regjeringen legger opp til å finansiere fire satsninger med til sammen nærmere 1 milliard kroner:

- Små- og mellomstore norske bedrifter som leverer til ukrainske styrker.
- Ny produksjonslinje for rakettmotorer.
- Oppbygging av norsk produksjon av hexamin til eksplosiver.
- Mulighetsstudie for et nytt produksjonsanlegg for eksplosiver.

Dette er en god begynnelse for å få opp tempoet i arbeidet med å øke produksjonskapasiteten.

Ut over dette inneholder veikartet også en rekke andre tiltak:

Forenklinger og tilpasninger i anskaffelsesprosessene for forsvarsmateriell, som regjeringen nå legger opp til, er noe industrien lenge har etterspurt. I veikartet slås det fast at i den varig endrede sikkerhetspolitiske situasjonen Norge står i, er det viktig å bruke handlingsrommet i anskaffelsesregelverkene for forsvarsmateriell for å legge til rette for akkurat det. I denne sammenheng er det også svært viktig at regjeringen, i de tilfeller det er nødvendig for å ivareta vesentlige nasjonale sikkerhetsinteresser, vil anvende unntaksbestemmelsene i EØS-avtalen for å sikre nasjonal forsyningssikkerhet og beredskap. Dette kan blant annet innebære at det anskaffes direkte fra nasjonale leverandører, eller at det stilles krav om industrisamarbeidsavtaler med utenlandske leverandører. Dette er noe vi forventer at regjeringen vil vektlegge i det pågående arbeidet ned å revidere anskaffelsesregelverket for forsvarssektoren og den nye loven om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser som det også arbeides med, fordi det er helt nødvendige forutsetninger for å kunne inngå de langsiktige strategiske avtalene som er nødvendige for å kunne investere i produksjonskapasitet og sikre industriell beredskap for understøttelse av forsvarets virksomhet i krise og krig.

Regjeringen slår også fast at den bruker industrisamarbeidsavtaler for å opprettholde og styrke kapasiteten i norsk forsvarsindustri. Dette blir enda viktigere i årene som kommer når Norge skal gjennomføre store anskaffelser fra utlandet, som f.eks. fregatter, langtrekkende presisjonsstyrte våpen, langtrekkende droner, helikoptre, utrustning av de nye brigadene, m.m. Det blir svært viktig å etablere tydelige strategier for hvilke forsvarsindustrielle effekter Norge skal oppnå gjennom disse anskaffelsene så tidlig som mulig, slik

at både leverandører og myndighetene i leverandørnasjonene får tilstrekkelig tid til å identifisere muligheter og forhandle frem forpliktende industrisamarbeidsavtaler som sikrer at innholdet i avtalene bidrar til å oppnå målsettingen i veikartet og den forsvarsindustrielle strategien. Anskaffelsen av nye fregatter til Sjøforsvaret er et prosjekt der det haster å komme i gang med en nasjonal industriell strategi dersom det skal la seg gjøre å få på plass en god industriplan innenfor den tidsplanen som er skissert.

Det er svært positivt at veikartet legger opp til norsk deltagelse i European Defence Industry Program (EDIP), som er forventet å starte opp i 2026. Erfaringene fra EU-programmer på forsvarsmateriellområdet som Norge har deltatt i de siste 4-5 årene, slik som EDF og ASAP, er gode. Programmene bidrar med finansiering, posisjonerer norsk forsvarsindustri i konsortier med europeiske partnere og sikrer markedsadgang i Europa

Et annet tiltak som kan gi god effekt er forslaget om å etablere en søknadsbasert ordning for støtte til økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien. Dette er noe som er svært etterspurt, særlig fra mindre bedrifter i leverandørkjeden. Det har liten hensikt å investere milliardbeløp i økt produksjonskapasitet i de store bedriftene dersom det ikke parallelt skjer en oppskalering av kapasiteten i leverandørkjeden. I leverandørkjedene befinner det seg mange mindre bedrifter som er mulige flaskehalsen når produksjonen skal øke. En del av disse bedriftene har ikke tilstrekkelig finansiell styrke til å kunne gjennomføre nødvendige investeringer uten risikoreduserende tiltak. En søknadsbasert ordning som kan avlaste risikoen når etterspørselen øker raskere enn det disse bedriftene med rimelig grad av risiko kan møte med egenfinansierte investeringer, er derfor svært viktig. Det er avgjørende at ordningen kommer på plass raskt. Koblingen til EDIP er derfor lite hensiktsmessig, da det er et program som fortsatt ikke er vedtatt i EU og som i liten grad kommer til å få effekt før nærmere 2030.

Regjeringen varsler også en betydelig satsning på forskning og utvikling. Dette er også viktig, både for å kunne industrialisere ny teknologi, men også for å holde eksisterende plattformer og våpensystemer operativt relevante etter hvert som den teknologiske utviklingen går stadig hurtigere og materiellets ytelser og begrensinger eksponeres i konflikter, slik som krigen i Ukraina. På samme måte som for anskaffelser blir det avgjørende å gjøre prosessene enklere og hurtigere og det må sikres at vellykkede konseptutviklings- og eksperimenterings prosjekter som resulterer i løsninger som dekker et operativt behov raskt kan industrialiseres og leveres til brukerne.

Veikartet er et godt utgangspunkt for å styrke forsvarsindustrien og samarbeidet mellom Forsvarsektoren og industrien. Det inneholder mange tiltak industrien har etterspurt i lang tid og skaper forventninger i industrien til at vi raskt ser tiltakene iverksatt slik at de får effekt der de er forutsatt å virke, i bedriftene.

I etterkant av lanseringen av ble det gjennomført et dialogmøte med statsministeren og forsvarsministeren om oppfølgingen av veikartet. Fra FSIs side ble det i denne sammenheng pekt på at det er avgjørende å erkjenne at situasjonen slik den er nå, er normalsituasjonen. Det må være forutsetningen når den forsvarsindustrielle strategien og regelverket og prosessene for forsvarsanskaffelser skal oppdateres. I denne forbindelse er det 7 prioriterte tiltak som er viktige og som det haster med å gjennomføre:

1. Det inngås langsiktige forpliktende kontrakter som sikrer forutsigbarhet.
2. Det etableres risikoavlastende garanti-, tilskudds- og/eller finansieringsordninger som også er tilgjengelige for leverandørkjedene.
3. Forsvarets behov tallfestes: Hva, hvor mye og når? Dette må løpende oppdateres og innarbeides i de langsiktige kontraktene (jfr. pkt.1)
4. Det avklares hvilke oppgaver Forsvaret selv skal ivareta, og hvilke oppgaver industrien skal løse. Deler av industrien bør integreres i forsvarsplanleggingen. Forsvaret vil ha mer enn nok med å dekke behovene for personell til oppgaver som krever fagmiljøkompetanse. Øvrige oppgaver må søkes løst gjennom strategisk samarbeid med industrien
5. Regelverk og beslutnings- og anskaffelsesprosesser forenkles slik at vi kan jobbe raskere. Det vil i noen tilfelle bety at vi må være villige til å akseptere en høyere risiko. Forsvarsevne, beredskap og forsyningsikkerhet må være styrende for videreutvikling av anskaffelsesregelverket.
6. Det investeres i forskning, innovasjon og utvikling og at det sikres at resultatene raskt kan industrialiseres og omsettes i operative kapasiteter.
7. Industrisamarbeidsavtalene ved anskaffelser fra utlandet må brukes strategisk til å sikre forsvarsindustrien tilgang på kompetanse, teknologi og produksjonskapasitet og til å sikre markedsadgang for norsk forsvarsindustri.

2.2. MYNDIGHETSDIALOG

Dialogen med myndighetene ble videreført gjennom etablerte fora. Det ble gjennomført møte med Forsvarsministeren og statssekretær i FD. I forbindelse med arbeidet med veikart for økt produksjonskapasitet ble det gjennomført et innspillmøte med Forsvarsministeren i februar, der ca. 15 bedrifter deltok, og et lanseringsarrangement med Forsvarsministeren og Nærings-

ministeren i oktober. Dette ble fulgt opp med et dialogmøte med Statsministeren og Forsvarsministeren i november. Der deltok om lag 10 bedrifter.

Høynivågruppen (FD, FMA, FST, FLO, FFI, NSM, Kongsberg, NAMMO, Thales, NFM, KAMS og FSi) og den nasjonale kontaktgruppen (FD, FMA, FFI, FST og FSi (Styret + AD)) gjennomførte flere møter i løpet av året.

Det ble gjennomført to møter i FMA-dialogforum (FMA og FSi (Styret + AD)). I samarbeid med Forsvarsmateriell gjennomførte FSi det femte seminaret om kvalitetsledelse og konfigurasjonsstyring.

Samarbeidet og dialogen med FFI ble videreført. FSi er representert i prosjektråd til prosjekt 1688 «Samarbeidene autonome systemer».

I 2024 ble det gjennomført teknologidager med Cyberforsvaret på Jørstadmoen i juni og med Heimevernet på Dombås, på Rena, i august. Det ble også gjennomført programkonferanser med alle fire investeringsprogrammene i FD.

INFO/ERFA konferansen og utstilling ble arrangert på Sundvolden i mai.

2.2.1. FSis programutvalg

Programutvalgene er satt sammen av representanter fra medlemsbedrifter og spiller Forsvarsdepartementets investeringsområder, Land-, Sjø-, Luftsystemer og Informasjonsinfrastruktur. Det er også etablert et programutvalg for militært romdomene. Utvalgene er sentrale i gjennomføringen av forsvarsindustrielle vurderinger og analyser og i forberedelse og gjennomføring av programkonferanser og teknologidager. Utvalgene representerer FSi i støttegruppene for programområdene som ledes av Forsvarsdepartementet.

Årets programutvalgsmøter ble gjennomført som formøter til Forsvarsdepartementets støttegruppemøter. Gjennom årets tre møter ble fremdriften i prosjekter gjennomgått, og nye forsvarsindustrielle vurderinger drøftet.

2.2.2. Forsvarsindustrielle vurderinger/analyser

Industrien bidrar gjennom arbeidet i FSis programutvalg med innspill til disse vurderingene og analysene.

Forsvarsdepartementet, i samarbeid med FSi, har valgt å benytte investeringsprogrammets støttegrupper som arena for innledende informasjon om de prosjekter som skal gjennomgå forsvarsindustriell vurdering.

Basert på denne informasjonen, og utdypende informasjon mottatt fra departementet i forbindelse med forespørsel om å utarbeide forsvarsindustriens innspill til vurderingen, starter FSi arbeidet. På de fleste prosjekter benytter FSi programutvalgene til å gi innspill, men der prosjektene er komplekse gjennomfører FSi, i samarbeid med oppdragsgiver FD, industrisamlinger for på den måten å få innspill fra en bredere del av medlemsmassen.

Innenfor de 8 kompetanseområdene blir FSi bedt om å svare på tre grunnleggende spørsmål:

- Har nasjonal industri kompetanse og kapasitet til å påta seg oppdrag innen det aktuelle prosjektet?
- Har eventuelle løsninger industrien utvikler eksportpotensial?
- Kan prosjektet resultere i etablering, vedlikehold og/eller videreutvikling av kompetanse som nasjonal industri trenger innen ett eller flere av kompetanseområdene?

Det gis anledning til å komme med generelle kommentarer. Dette benytter FSi blant annet til å gi kommentarer om benyttelse av virkemiddelapparatet og industrisamarbeid (gjenkjøp).

I noen tilfeller vil en forsvarsindustriell vurdering erstattes eller etterfølges av en forsvarsindustriell analyse. Analysen adresserer, til forskjell fra vurderingen, spesifikke bedrifter og produkter.

Programutvalgene har gitt innspill til følgende forsvarsindustrielle vurderinger i 2024:

- En rekke innkjøp - SOF
- P8 Simulator
- Prosjekt 1116 Kampvogner til Hæren

2.2.3. Oppdatert forsvarindustriell strategi

Langtidsplanen for forsvarssektoren legger opp til at den nasjonale forsvarsindustrielle strategien i Kapittel 7 i, Meld. St 17. (2020–2021) skal videreutvikles. Bakgrunnen er den endrede sikkerhetssituasjonen og utviklingen i forsvarsmarkedet etter 2021.

Den gjeldene strategien fikk bred tilslutning i Stortinget da den ble behandlet i juni 2021. Strategien slår fast at norsk forsvarsindustri evne til å levere materiell og tjenester til Forsvaret er strategisk viktig for Norge og nasjonal sikkerhet. Den legger opp til å styrke sikkerheten gjennom samarbeid med selskaper som er teknologiledende på områder som dekker Forsvarets behov.

Den videreutviklede strategien for forsvarsindustrien vil bli oppdatert i samsvar med mål og rammer som kommer frem av langtidsplanen. I lys av at det var bred politisk enighet om både den forsvarsindustrielle strategien og langtidsplanen i Stortinget, er utgangspunktet godt for å gi forsvarsindustrien stabile og forutsigbare rammebetingelser. Det vil gjøre det mulig for industrien, i samarbeid med Forsvarssektoren, å videreutvikle og styrke nasjonal industri for å møte Forsvarets behov for materiell, tjenester, materiellberedskap og forsyningsikkerhet.

Den videreutviklede strategien skal, som det kommer frem av Langtidsplanen for forsvarssektoren legge til rette for:

- Sterkere og mer robust nasjonal industribase
- Økt utholdenhet, forsyningsikkerhet og nasjonal beredskap
- Målrettet deltakelse i internasjonalt materiell og FoU-samarbeid

Dette søkes oppnådd gjennom å adressere fire hovedtema:

1. myndighetenes valg av hvilke langsiktige leveranser/komponenter til Forsvaret som skal være norske.
2. myndighetenes operative og løpende valg mot leverandørkjedene, for å ivareta Forsvarets og enkelte alliertes behov i den mest kritiske logistikken.
3. myndighetenes bidrag til at volumet er stort nok for den industrien i Norge som er viktig for tema 1.
4. myndighetenes bidrag til at Forsvarets løpende behov for ny teknologi dekkes, i særdeleshet utenfor hovedplattformene.

Tema 4 er en forutsetning for tema 1, 2 og 3

Gjennom hele 2024 har FSi deltatt på møter og gitt en rekke skriftlige innspill til Forsvarsdepartementets arbeid med å ta frem den videreutviklede strategien. Det forventes at den videreutviklede strategien som vil bli forankret i regjering ferdigstilles i løpet av 1. halvår 2025.

2.3. INTERNASJONAL MARKEDSFØRING OG FORRETNINGSUTVIKLING

Forsvarsdepartementet og Forsvaret legger stor vekt på å støtte eksport av forsvarsmateriell fra Norge. Industrien er svært tilfreds med støtten fra norske myndigheter. Foreningen har løpende dialog om deltagelse og bidrag fra Forsvarsdepartementet og Forsvaret i forbindelse med internasjonale myndighetsmøter, messer, konferanser/ seminarer og demonstrasjoner.

2.3.1. Messer/utstillinger

I 2024 arrangerte FSi nasjonale paviljonger på følgende utstillinger:

- ILA Berlin, Berlin, Tyskland
- Eurosatory, Villepinte, Frankrike
- Farnborough International Airshow, Farnborough, UK
- MSPO, Kielce Polen
- Euronaval, Villepinte, Frankrike

2.3.2. USA

USA er det største og viktigste eksportmarkedet for norsk forsvarsindustri. Norsk forsvarsindustri vokser i USA, både som leverandør av norskprodusert materiell til det amerikanske forsvarsmarkedet og gjennom etableringer/oppkjøp i USA. Norskeide bedrifter har virksomheter i USA med om lag 1500 ansatte i 15 delstater. Det pågår et omfattende arbeid med å ytterligere øke produksjonskapasiteten i USA og norske virksomheter investerer betydelige beløp i nye produksjonsanlegg i USA.

Det langsiktige arbeidet for å posisjonere norsk forsvarsindustri som en integrert del av den nasjonale forsvarsindustrien i USA fortsatte i 2024.

Arbeidet med å gjennomføre Code of Conduct (COC) mellom FD og FSi for norsk industris tilslutning til det norsk-amerikanske regimet for forsyningssikkerhet, som ble inngått våren 2018, ble videreført.

I april var FSi vertskap for besøk av USAs Foreign Comparative Testing, FCT, programkontor til Norge og arrangerte møter med norske bedrifter.

I juni arrangerte FSi i samarbeid med Kongsberg og NAMMO et to dagers kurs om amerikanske anskaffelsesregler (FAR/DFARS) i Oslo.

2.3.2.1. Norwegian American Defence and Homeland Security Industry Council (NADIC). Gjennom medlemskap og styrerepresentasjon i NADIC bidrar FSi til å styrke samarbeidet, og til å sikre norsk forsvarsindustri best mulige rammebetingelser i det amerikanske forsvarsmarkedet.

NADIC arrangerte den årlige norsk-amerikanske forsvarsindustrikonferansen i Washington DC i mars og nasjonale paviljonger bl.a. på marineutstillingen Sea-Air-Space i april, spesialstyrkeutstillingen SOFWEEK i mai og hærutstillingen AUSA i oktober.

2.4. INTERNASJONAL HANDEL MED FORSVARSMATERIELL OG EKSPORTKONTROLL

2.4.1. Utviklingstrekk

Norsk forsvarsindustri vinner i økende grad frem i svært krevende internasjonale markeder. Eksporten av forsvarsmateriell fortsatt å øke i 2024. Siden 2010 har eksporten av forsvarsmateriell fra Norge økt med over 60 %. Som følge av kontrakter inngått løpet av året og økende leveranser på allerede inngåtte kontrakter, som f.eks. F-35, forventes eksporten av forsvarsmateriell å øke ytterligere i årene som kommer. Dette er helt i tråd med ambisjonene i den nasjonale forsvarsindustrielle strategien.

Eksport er en forutsetning for en nasjonal forsvarsindustri. Omfanget som anskaffes til Forsvaret er for lite til å sikre en rimelig avkastning på investeringene i utvikling og infrastruktur. Videre er det for lang tid (20–40 år) mellom hver gang Forsvaret anskaffer en type materiell eller system, til at det er mulig å opprettholde nasjonale teknologiske kompetansemiljøer som understøtter Forsvaret, uten at disse miljøene styrkes og videreutvikles gjennom eksport og/eller deltagelse i flernasjonale samarbeidsprosjekter.

I tillegg kommer at eksportkunder bidrar til å finansiere videreutvikling og oppgraderinger av materiell som er utviklet for Forsvaret. På denne måten bidrar eksporten av forsvarsmateriell til å redusere levetidskostnadene for Forsvaret og til at systemene forblir relevante vesentlig lenger enn hva som hadde vært mulig dersom Forsvaret hadde vært eneste bruker.

Eksport av forsvarsmateriell bidrar også til å styrke forsvarsevnen til våre NATO-allierte og andre samarbeidspartnere og dermed også til trygghet og sikkerhet for nasjonen og befolkningen. I tillegg bidrar industrien vesentlig til verdiskapning, teknologiutvikling, vekst og arbeidsplasser i mange lokalsamfunn. «Spin-off» fra forsvarsindustrien skaper produkter og systemer med utbredt bruk i det sivile samfunnet og som også gir betydelige bidrag til nasjonal verdiskapning.

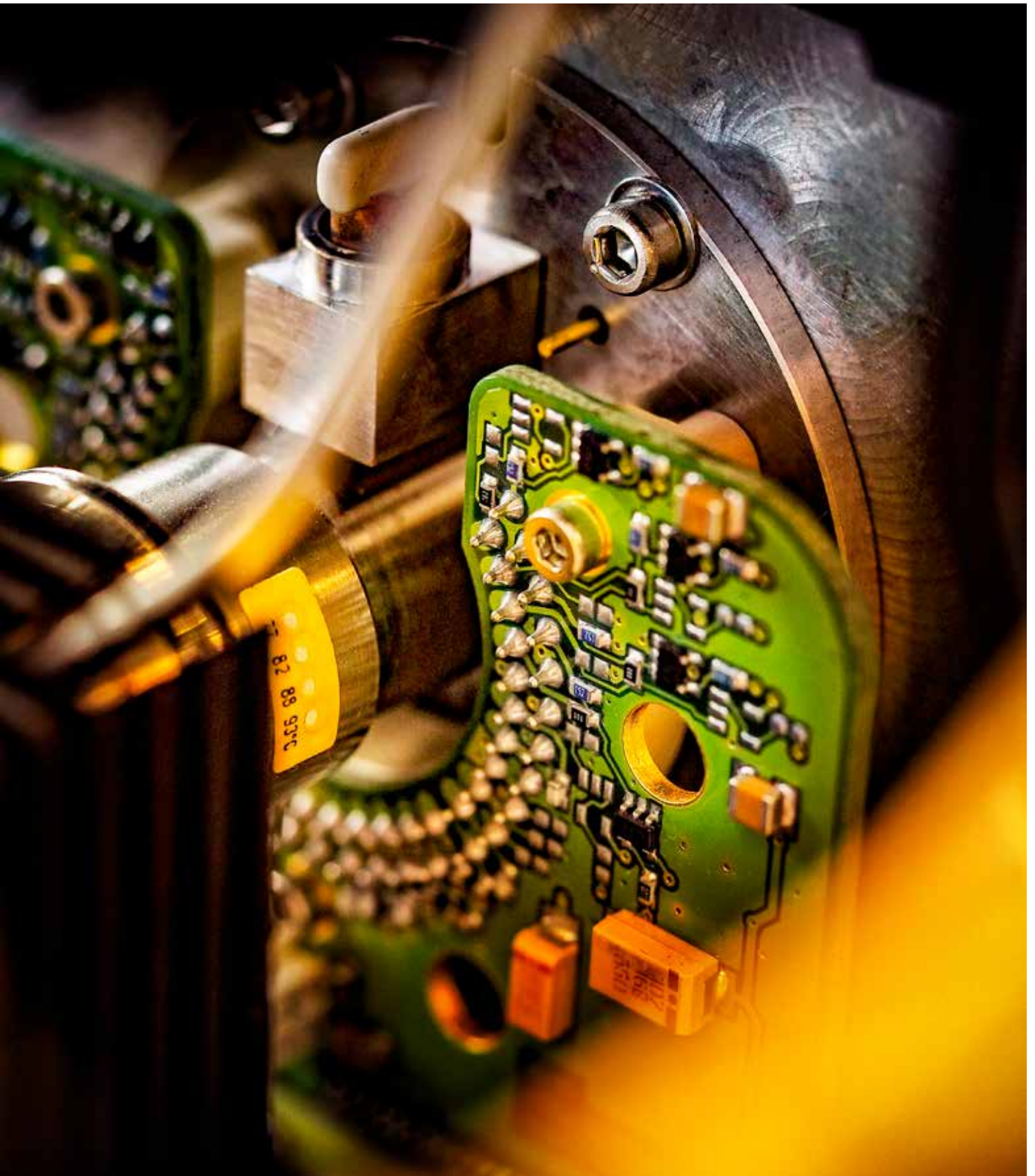

FOTO | FSi

2.4.2. Eksportkontroll

Et stabilt og forutsigbart regime for eksportkontroll er en forutsetning for at norsk forsvarsindustri skal forbli en troverdig og pålitelig leverandør og partner i det internasjonale markedet. Det norske regelverket for eksport av forsvarsmateriell er et av verdens strengeste. Det bidrar til å sikre legitimiteten og tilliten til forsvarsindustrien.

Gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer, og måten disse håndheves og praktiseres på, sikrer god kontroll med eksporten av forsvarsmateriell fra Norge. Utvikling, produksjon og markedsføring av forsvarsmateriell forutsetter langsiktig planlegging, og industrien er derfor tilfreds med at regjeringen ønsker å videreføre mest mulig stabilitet og forutsigbarhet basert på tydelige retningslinjer.

FSi følger derfor tett opp utviklingen og praktiseringen av eksportkontrollregimet for å bidra til at dette forblir forutsigbart. I løpet av året ga foreningen innspill til Stortingets behandling av den årlige stortingsmeldingen om eksport av forsvarsmateriell og deltok på åpen høring i Utenriks- og forsvarskomiteen på Stortinget.

På høringen la FSi legger stor vekt på viktigheten av et stabilt og forutsigbart regime for eksportkontroll. Den forverrede sikkerhetssituasjonen i Europa etter Russlands invasjon av Ukraina gjør at dette er enda viktigere enn før.

Når våre allierte nå skal styrke forsvaret, for å sikre alliansens evne til avskrekking og gjennomføring av militære operasjoner som svar på et eventuelt angrep, blir norsk forsvarsindustri rolle som leverandør av forsvarsmateriell enda viktigere. Våre allierte har tillit til at norsk forsvarsindustri er en forutsigbar og pålitelig samarbeidspartner og leverandør.

Derfor er det svært viktig at Utenriks- og forsvarskomiteéns innstilling om eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 2024 slår fast at det er bred politisk oppslutning om hovedlinjene i regjeringens politikk. Det betyr videreføring av et forutsigbart, stabilt og

strengt eksportkontrollregime som sikrer at norsk forsvarsindustri kan fortsette veksten i det internasjonale markedet. Samtidig ivaretar regimet på en god måte behovet for å unngå at forsvarsmateriell fra Norge kommer på avveie.

Regelverket for kontroll med eksport av strategiske varer er i kontinuerlig utvikling både nasjonalt og internasjonalt. Økende flernasjonalt samarbeid og strategiske allianser mellom norsk og utenlandsk forsvarsindustri gjør at medlemsbedriftene i økende grad også eksponeres for andre nasjoners eksportkontrollregelverk som for eksempel det amerikanske ITAR regelverket. Det skaper behov for informasjon til medlemsbedriftene og gjør det nyttig å kunne utveksle informasjon og erfaringer på tvers av medlemsmassen.

2.4.2.1 Eksport til Ukraina

Leveranser av militært materiell fra Norge til Ukraina har så langt i hovedsak vært i form av donasjoner fra militære lagre og/ eller leveranser fra industrien som har blitt donert av norske og/eller andre lands myndigheter. Etersom krigen trekker ut i tid vil det i økende grad bli aktuelt for Ukraina å anskaffe materiell på kommersielle kontrakter direkte fra industrien. Det kommer hyppig forespørsler fra ukrainske myndigheter. Norge har siden 1959 ikke tillatt eksport av våpen eller forsvarsmateriell til land i krig, eller der krig truer. Det har derfor så langt ikke vært mulig for norske bedrifter å få innvilget lisens for eksport av forsvarsmateriell til Ukraina.

FSi har siden 2023 vært i dialog med myndighetene om dette med sikte på å få til en ordning som gjør det mulig for norske bedrifter å besvare kommersielle forespørsler fra ukrainske myndigheter om kjøp av forsvarsmateriell.

Norske forsvarsbedrifter kan fra 1. januar 2024 søke Utenriksdepartementet om eksportlisens for direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina. Eksportlisens for direktesalg vil bli innvilget fra sak til sak. Søknader blir vurdert etter følgende kriterier:

- Direktesalg av forsvarsmateriell kan kun skje til ukrainske myndigheter

- Det må foreligge dokumentasjon og myndighetsforsikringer om sluttbruk og sluttbruker, samt reeksportklausul
- Transport og overlevering av forsvarsmateriell skal kun skje via sikre og etablerte logistikkruter
- Søknader vurderes i tråd med norsk eksportkontrollregelverk og Norges folkerettslige forpliktelser, herunder FNs våpenshandelsavtale (Arms Trade Treaty)

2.4.2.2 Eksportkontrollutvalget

FSi sitt eksportkontrollutvalg er en viktig bidragsyter til foreningens arbeid. Utvalget bidrar med ekspertise og utredningskapasitet som er svært nyttig i dialogen med myndighetene og for støtter foreningens arbeid med å bidra til å øke medlemsbedriftenes kompetanse om eksportkontroll. Med støtte fra FSis administrasjon arrangerte utvalget et seminar om eksportkontroll i 2024.

2.4.3. Strategi for beskyttelse av norsk teknologi

I 2018 utarbeidet Forsvarsdepartementet en strategi for beskyttelse av norskutviklet teknologi. FSi følger opp implementeringen i dialog med FD og FMA. Som et ledd i implementeringen av strategien har FD iverksatt et arbeid for å oppdatere «Lov om forsvarsviktige oppfinnelser m.m.». Arbeidet var forventet slutført i 2021.

Et forslag til ny lov ble sendt på høring tidlig i 2023. FSi utarbeidet et omfattende høringsutspill til forslaget. Det så langt ikke langt frem noen lovproposisjon.

2.5. EU

I løpet av 2024, parallelt med at krigen i Ukraina utspiller seg, lanserte EU en rekke nye tiltak på sikkerhets- og -forsvarsområdet. Det er lang tradisjon i EU for å videreutvikle unionen gjennom krisehåndtering. Også i

2024 har EU presentert flere nye initiativer på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området som er relevante for norsk forsvarsindustri.

EU har på kort tid utviklet seg til en svært viktig aktør i det europeiske forsvarsmarkedet. Dette er helt i tråd med ambisjonene som ble lagt frem i den globale strategien og Defence Action Plan i 2016 og som ble fulgt opp i unionens strategiske kompass i 2022. Krigen i Ukraina skaper et nytt og større mulighetsrom for å realisere disse ambisjonene som også gjennomføringen av allerede etablerte tiltak som det Europeiske forsvarsfondet er en del av.

Utviklingen i EU skaper store muligheter for norsk forsvarsindustri til å delta i europeiske samarbeidsprosjekter, og for samarbeid med europeiske forsvarsleverandører. Norsk deltagelse i EUs programmer er avgjørende for norsk forsvarsindustri markedsadgang i Europa i tiden fremover.

Det europeiske forsvarsmarkedet er svært viktig for forsvarsindustrien. Virksomheter helt eller delvis kontrollert av forsvarsleverandører med hovedkvarter i Norge har om lag 5000 ansatte i EU. Disse virksomhetene omsetter for nærmere 1 mrd EUR pr. år. Mer enn 30 % av eksporten av forsvarsmateriell fra Norge går til EU.

2.5.1 European Defence Industry Strategy (EDIS)/European Defence Industry Program (EDIP)

I februar 2024 lanserte EU-kommisjonen en europeisk forsvarsindustristrategi (EDIS). Norge kan få anledning til å delta i gjennomføringen av strategien gjennom EØS-avtalen.

EU ser det som avgjørende viktig å styrke europeisk forsvarsindustri for å bygge opp igjen EU-landenes forsvarsevne. Strategien omfatter etableringen av et europeisk

forsvarsindustriprogram (EDIP) som skal styrke konkurranseevnen til europeisk forsvarsindustri og gjøre leverandørkjedene mer robuste. Strategien fremhever viktigheten av å øke investeringene i forsvarskapasiteter, sikre forsvarsindustrien tilgang til finansiering og å utvikle en kultur på tvers av unionen som bidrar til å styrke forsvarsevnen og den forsvarsindustrielle basen. Partnerskap og samarbeid mellom medlemslandene vektlegges som viktig for å styrke beredskapen og utholdenheten til de væpnede styrkene, og det oppfordres til økt koordinering og felles investeringer for å oppnå dette.

Strategien er svært omfattende og introduserer en rekke tiltak og programmer:

1. Styrket samarbeid og felles investeringer: EU-landene oppfordres til å øke forsvarsbudsjettene og samarbeide om investeringer for å styrke industriens kapasitet til å møte etterspørselsveksten mest mulig effektivt.
2. Innovasjon og teknologisk utvikling: Strategien legger opp til å fremme innovasjon innen forsvarsindustrien, spesielt blant små og mellomstore bedrifter (SMB-er), ved å utnytte ny teknologi og forskning for å holde tritt med raskt trusler som utvikler seg raskt.
3. Styrking av den europeiske forsvarsindustrielle og teknologiske basis (EDTIB): Det foreslås tiltak for å gjøre EDTIB mer konkurransedyktig og selvforsynt, særlig i lys av økende globale sikkerhetsutfordringer.
4. Økt produksjonskapasitet og forsynings-sikkerhet: Strategien tar sikte på å sikre at EU-landene kan produsere og anskaffe nødvendig forsvarsmateriell raskt og i tilstrekkelige mengder, i fredstid, krise og krig.
5. Felles planlegging og anskaffelser: Kommisjonen foreslår å etablere nye rammer og mekanismer for å koordinere forsvarsanskaffelser på tvers av EU, for å øke effektiviteten og redusere overlappende kompetanse og produksjonskapasitet i Europa.
6. Internasjonalt samarbeid og partnerskap: Strategien vektlegger betydningen av å styrke samarbeidet med internasjonale partnere og organisasjoner for å styrke beredskapen og global sikkerhet.

Dette vil kreve betydelige investeringer, innovasjon og internasjonalt samarbeid for å møte de sikkerhetsmessige utfordringene EU står overfor, og strategien legger opp til en helhetlig tilnærming for å styrke forsvarsindustrien og forsvarsevnen.

Som et første tiltak for å gjennomføre strategien la Kommisjonen, sammen med strategien, frem et utkast til en forordning som skal etablere Det Europeiske Forsvarsindustriprogrammet (EDIP). Forslaget innebærer bl.a. at kommisjonen vil tilføre 1,5 bn EUR frem til 2028, som skal bidra til å styrke industrien og legge til rette for felles anskaffelser og etablering av flernasjonale samarbeidsprosjekter i Europa.

Utkastet til EDIP-forordning er EØS-relevant. Det muliggjør norsk deltagelse i programmet og norske bedrifter vil kunne delta i prosjekter som gjennomføres med finansiering fra EDIP. Det er helt naturlig i lys av at Norge deltar i de andre forsvarsprogrammene i EU: EDF, EDIRPA og ASAP. For norsk forsvarsindustri er det avgjørende viktig at Norge iverksetter EDIP-forordningen umiddelbart når den er endelig vedtatt en gang i 2025, slik at det ikke oppstår usikkerhet om Norge har til hensikt å delta. Det vil sikre at norske bedrifter kan delta i EDIP-programmer på like vilkår med virksomheter i EU og at norsk forsvarsindustri forblir integrert i den Europeiske forsvarsteknologiske og industrielle basen (EDTIB). Deltagelse i EDIP sikrer markedsadgang i EU for norsk forsvarsindustri og at bedrifter som deltar i utviklingsprosjekter i Det europeiske forsvarsfondet (EDF) kan videreføre deltagelsen i prosjektene når de går fra å være utviklingsprosjekter i EDF til industrialisering og anskaffelse gjennom EDIP. Deltagelse i EDIP er også avgjørende for at norske virksomheter skal forbli attraktive samarbeidspartnere i kommende EDF prosjekter som i økende grad bli videreført i EDIP etter fullført utvikling i EDF.

Det europeiske forsvarsindustriprogrammet skal behandles i EU-parlamentet og av medlemsstatene og det forventes at det vil bli vedtatt i løpet av første halvår 2025.

2.5.2. Act in Support of Ammunition Production (ASAP)

Norge deltar i EU sitt initiativ for å styrke produksjonskapasiteten for ammunisjon og missiler, Act in Support of Ammunition Production (ASAP). Formålet med programmet er at europeiske land skal kunne fortsette å støtte Ukraina med ammunisjon og missiler.

15. mars 2024 kunngjorde EU-kommisjonen resultatene av evalueringen av søknadene. NAMMO AS, Kongsberg Defence and Aerospace AS, og Cheming Nobel AS fikk til sammen tilbud om tilskudd på mer enn 1 milliard kroner til investeringer for å øke produksjonskapasiteten. Sammen med nærmere en milliard kroner fra norske myndigheter og bedriftenes egne midler, utløste dette om lag 3 milliarder kroner totalt i nyinvesteringer.

Investeringene vil gjøre det mulig å etter hvert øke leveransene til Ukraina, levere mer til Forsvaret og våre allierte og styrke beredskapen hva gjelder ammunisjon og missiler.

Resultatene kom som følge av et målrettet og langsiktig samarbeid mellom norsk forsvarsindustri og norske myndigheter og er nok et eksempel at norsk forsvarsindustri er svært konkurransedyktig internasjonalt. Det er også et synlig bevis på hvor viktig det er at Norge deltar i EUs initiativer på forsvarsmateriellområdet. Det gir mulighet til å konkurrere om midler både til forskning og utvikling og til investeringer, og bidrar til å sikre norsk forsvarsindustri markedsadgang i Europa.

2.5.1. Det Europeiske Forsvarsfondet (EDF)

Som et resultat av forhandlingene i Stortinget om langtidsplanen for Forsvaret høsten

2020 vedtok Stortinget at Norge deltar i Det europeiske forsvarsfondet fra 2021. Det innebærer at Norge bidrar med nærmere 2 milliarder kroner til EDF i perioden 2021–2027. Fondets samlede økonomiske ramme er om lag 80 milliarder kroner. Norske bedrifter og

forskningsmiljøer kan delta i EDF finansierte prosjekter på lik linje med bedrifter og forskningsmiljøer i EUs medlemsland.

Gjennom 2024 har FSi kontinuerlig vært i dialog med Forsvarsdepartementet, Den norske EU-delegasjonen i Brussel og EU om norsk deltagelse i fondet. Resultatene av evalueringen av de første rundene med prosjektutlysninger i EDF er svært gode for Norge. EU-kommisjonen har så langt tildelt om lag 35 milliarder kroner til 142 europeiske konsortier. Ca. 1,2 milliarder kroner tilfaller norske virksomheter som har deltatt i 17 konsortier i utlysningene i 2021, 19 i 2022 og 14 i 2023.

Det norske bidraget til programmet er om lag 300 millioner kroner pr. år. Det innebærer at norske virksomheter allerede i de tre første arbeidsprogrammene under EDF sikret seg finansiering fra EU som overstiger Norges bidrag med mer enn 40 %. Dette er et svært godt resultat som viser at norske virksomheter er konkurransedyktige og besitter attraktiv teknologi og kompetanse. Til sammen er 29 bedrifter og 6 virksomheter i instituttsektoren med i konsortier som har fått sine søknader akseptert av Kommisjonen.

Tett samarbeid og dialog mellom virksomhetene og Forsvarsdepartementet, som forvalter EDF i Norge, er helt avgjørende for å oppnå det svært gode resultatet. Dette viser også viktigheten av at Forsvarssektoren satser på forskning og utvikling slik at nasjonal medfinansiering til prosjektene er tilgjengelig. Dette er helt avgjørende for å legge til rette for norsk industrideltagelse i EDF og det er en forutsetning at disse bevilgingene minst opprettholdes på nåværende nivå for å sikre at Norges bidrag til EDF også i årene som kommer skal komme norske virksomheter til gode.

Resultatet av tildelingene viser at både små og store norske bedrifter kan hevde seg i konkurransen om midlene i EDF. Dette er viktig fordi det gjør det mulig for norsk industri å delta i konsortier som skal utvikle teknologi som kommer til å bli benyttet i fremtidige europeiske materiellsamarbeidsprosjekter.

Gjennom å delta i EDF bereder bedriftene

grunnen for å komme med i slike prosjekter, etablerer samarbeidsrelasjoner med ledende europeiske forsvarsleverandører og forenkler markedsadgangen til det europeiske markedet som i utgangspunktet er svært vanskelig tilgjengelig. For Forsvarssektoren betyr dette at dersom Norge i fremtiden velger å anskaffe materiell som inneholder teknologi utviklet i EDF prosjekter der norsk industri deltar, så er kompetanse og teknologiforståelse lett tilgjengelig fra nasjonale aktører.

Det er arbeidskrevende å legge til rette for norsk industris deltagelse i EDF og etter hvert andre EU-programmer på forsvarsindustriområdet. Dette gjelder ikke minst i Brussel der det er viktig å være i forkant av de formelle prosessene og å søke samarbeid med andre nasjoner og deres industri. På denne bakgrunn har FD, Innovasjon Norge og FSi blitt enige om å samfinansiere en stilling som forsvarsindustriråd ved den norske EU-delegasjonen som ble opprettet i juli 2022. Forsvarsindustriråden skal i samarbeid med forsvarsindustrien, Innovasjon Norge samt nasjonale og internasjonale myndigheter bidra til at norske bedrifter proaktivt utnyttermulighetene gjennom European Defence Fund og utvikler tilgangen til forsvarsmarkedene i Europa.

Organisering av det europeiske forsvarsfondet innebærer at det er identifisert et antall formelle roller som skal ivaretas på nasjonalt nivå. En av disse er funksjonen som nasjonalt kontaktpunkt for EDF (National Focal Point). Denne ivaretas av Forsvarsdepartementet. I tillegg til National Focal Point skal det også være et alternativt kontaktpunkt (Alternate National Focal Point). FSi er oppnevnt av Forsvarsdepartementet til å ivareta denne rollen.

I forlengelsen av INFO/ERFA-konferansen 2024 gjennomførte FSi, i samarbeid med FD og SINTEF en «EDF info day» med deltagelse fra EU-kommisjonen.

2.6. BÆREKRAFT

For å styrke foreningens muligheter til å ta en aktiv rolle i å implementere bærekraftsdimensjonen hos medlemsbedriftene og påvirke videre utviklingen av politikk og reguleringer på området, har FSi etablert et Bærekraftsutvalg som består av representanter fra medlemsbedriftene med støtte fra FSi sin administrasjon. I løpet 2024 planla og arrangerte utvalget et bærekraftseminar. Utvalget utarbeidet og publiserte også en veileder for bærekraft som støtte til medlemsbedrifter som skal etablere rutiner og systemer for å følge opp forventninger, reguleringer og rapporteringskrav på bærekraftsområdet. Utvalget har løpende dialog og samarbeid med Forsvarsmateriell (FMA).

NYE KAMPFLY

Så langt er det inngått kontrakter om leveranser til F-35 programmet fra norsk industri til en verdi av over 12 milliarder kroner.

Norsk industri har fått en sterk posisjon i programmet og viser at den kan møte krav til kost og kvalitet over tid. Det er fortsatt usikkert hvor stort omfang leveransene til produksjonsprogrammet kan få, derfor er de nasjonale utviklingsprosjektene for ny ammunisjon til flyet, APEX, og nytt missil for overflate- og landmålskapasitet, Joint Strike Missile (JSM) helt avgjørende for at kampflyanskaffelsen skal bli en industriell suksess.

Det er først når APEX og JSM realiseres at det vil være mulig å nå de industrielle ambisjonene som er lagt til grunn for kampflyprosjektet, også når det gjelder å bringe små og mellomstore bedrifter inn i prosjektet.

Oppbyggingen av et depot for vedlikehold av F-135 motoren på Rygge fortsatte i 2024. Depotet er et av til sammen fem slike i verden. Aktiviteten forventes å øke ytterligere i 2025.

Et annet depot som skal utføre fremtidig vedlikehold, oppgraderinger, modifikasjoner og forbedringer av F-35 gjennom hele flyets

levetid er også under oppbygging på Rygge. Kongsberg investerer om lag 500 millioner kroner i det nye depotet, som vil være en del av det globale vedlikeholdssystemet og bidra til styrket nasjonal kapasitet og økt operativ tilgjengelighet for den norske F-35- flåten. Depotet skal stå ferdig i andre halvdel av 2025.

NYE UBÅTER

Sommeren 2021 ble det inngått kontrakt med den tyske leverandøren TKMS om anskaffelse av 6 U212CD, fire til Norge og to til Tyskland. Behandlingen av langtidsplanen i Stortinget i juni 2024 resulterte i at Norge nå vil anskaffe 6 nye ubåter. Det forventes at også Tyskland vil beslutte å anskaffe flere enn de to som allerede er besluttet anskaffet. Det betyr økte muligheter for norsk forsvarsindustri i tilknytning til denne anskaffelsen

Ubåtanskaffelsen er en unik strategisk mulighet for norsk industri. Prosjektet er det nest største investeringsprosjektet i Forsvaret noen gang med en ramme på over 40 milliarder kroner. Ubåtene, som leveres fra ca 2030 har en forventet levetid på 30–40 år.

Som en del av kontrakten ble det inngått en forpliktende industrisamarbeidsavtale med leverandøren som tilsvarende omfanget av anskaffelsen. Avtalen sikrer betydelig norsk industriell deltagelse i utvikling og produksjon av ubåtene og et omfattende samarbeid om anskaffelse og videre utvikling av missiler. I tillegg påhviler det leverandøren en betydelig forpliktelse utover dette som gir muligheter for annen norsk industri både i forhold til samarbeid med den tyske leverandøren av ubåtene og underleverandørene og i forhold til markedsadgang for norsk forsvarsmateriell i Tyskland.

Avtalene som er inngått legger til rette for langsiktig samarbeid mellom Norge og Tyskland som favner videre enn ubåter og de sikrer at også norske bedrifter som ikke leverer store komplekse forsvarssystemer kommer med i ubåtprosjektet og sikres markedsadgang i det tyske forsvarsmarkedet.

I november 2023 ble det kjent at regjeringen foreslår å igangsette og fullføre den innledende prosjekteringsfasen av utviklingen av SuperSonic Strike Missile (3SM) Tyrving, som etter planen være klart i 2035. Utviklingen av det nye missilet er et samarbeidsprosjekt mellom Norge og Tyskland og missilet er planlagt utplassert på marineskip i begge land. Prosjektet er forankret i samarbeidsavtalen mellom Norge og Tyskland i tilknytning til ubåtanskaffelsen.

Sent i 2022 ble «Støttegruppe UVB» reetablert med mål om å sikre deltakelse fra nasjonal industri i drift og vedlikehold av U212CD. Gruppen som har deltakelse fra nøkkelpersonell fra myndighetene, ledes av FD. Industrien er representert med FSi sitt programutvalg for sjøsystemer. På slutten av 2023 ble FSi og FD enige om å starte et tettere samarbeid med ubåtprosjektet i den hensikt å maksimere deltakelsen fra nasjonal industri i ubåtenes driftsfase. Tross liten fremgang i 2024 fortsetter arbeidet.

2.9. FORSVARSRELATERT ROMVIRKSOMHET

Romteknologi er en viktig del av virksomheten til mange av FSis medlemsbedrifter og Forsvarets økende satsing på rombaserte kapasiteter kan derfor innebære nye forretningsmuligheter.

I tillegg pågår en hurtig utvikling av EUs rolle i det militære romdomenet som kan få stor betydning for både forsvars- og romindustrien i Norge. EU sin Action Plan on Synergies beskriver Kommisjonen ambisjoner for å koble sammen relevante EU-programmer innenfor sivil og militært romdomene slik som Galileo, Copernicus, Horizon Europe, EDF m.fl.

I 2024 har FSi hatt oppmerksomhet rettet mot norske myndigheters oppfølging av norske interesser forbundet med EUs arbeid med implementering av forordningen om fremtidig sikker satellittbasert kommunikasjonsinfrastruktur (Secure Connectivity/IRIS2), og EUs kommende romprogram, herunder særlig betydningen

dette har for norsk forsvars- og romindustri. De negative konsekvensene er om mulig enda større for norske myndigheters fremtidige muligheter til å kunne samhandle på en sikker måte med EU og EUs medlemsland, bl.a. for å sikre stabile og forutsigbare leveranser av energi til Europa. Arbeidet med å få på plass en avtale med EU har vis seg tidkrevende og det forventes nå at en avtale tidligst vil være på plass en gang i 2025. Det innebærer at norsk industri ikke får muligheten til å delta i industrikonsortiet som skal levere første del av løsningen.

Forsvaret øker sin satsing på romkapasiteter. FSis utvalg for militært romdomene følger denne utviklingen. Utvalget skal legge til rette for at FSi skal kunne være en samarbeidspartner med Forsvaret og støtte opp om medlemsbedriftenes interesser på dette området.

Utvalget består av representanter fra FSi sine medlemsbedrifter og støttes av FSi sin administrasjon. Utvalget skal støtte FSi i dialogen med forsvarssektoren om industrielle muligheter i tilknytning til Forsvarets satsing i rommet og bidra til å formidle informasjon om norsk industris kompetanse, teknologi og produkter som kan ha relevant anvendelse i det militære romdomenet. Utvalget vurderer grunnlaget for å gjennomføre et seminar/ en variant av programkonferanse i løpet av 2025/2026.

NATO utvider sitt fokus på romkapasiteter, og opprettet i 2023 NATO Space Industry Network (NIAG Space Net) som et konsultasjonsforum med industrien som vil fungere under NATO Industrial Advisory Group, NIAG.

2.10. INTERNASJONALT SAMARBEID

Internasjonalt samarbeid er en stadig viktigere del av foreningens virksomhet. Samarbeidet foregår innen forskjellige rammer: Bilateralt, nordisk, europeisk og i NATO.

2.10.1. Bilateralt samarbeid

FSi samarbeider tett med våre søsterorganisasjoner i Norden, UK og Tyskland og har dialog med en rekke europeiske foreninger gjennom et uformelt dialogforum bestående av foreningene i de mindre europeiske nasjonene (Less bigger nations).

I 2024 ble det gjennomført bilaterale forsvarsindustrieministrarer:

- Litauen, april i Vilnius og september i Oslo
- Estland, juni i Oslo
- Danmark, juni i Aalborg (Offisielt besøk av Kongeparet)
- Japan, september i Tokyo (Offisielt besøk av Forsvarsministeren)
- Australia, september i Adelaide (Offisielt besøk av Forsvarsministeren)
- Frankrike, oktober i Bergen,
- Latvia, oktober i Oslo (offisielt besøk av den latviske Statsministeren)
- Storbritannia, november i London

2.10.2. NATO/NATO Industrial Advisory Group (NIAG)

NIAG gir råd og formidler industriens synspunkter i saker som er på den politiske agendaen i alliansen. Krigen i Ukraina og alliansens satsinger på innovasjonsprogrammer har i betydelig grad ført til økt oppmerksomhet om komiteens arbeid.

På NATO sitt toppmøte i Washington D.C. i juli 2024 vedtok stats- og regjeringssjefene i alliansen NATO Industrial Capacity Expansion Pledge. NIAG var en viktig bidragsyter i arbeidet med å ta frem dette dokumentet der nasjonene forplikter seg til å legge til rette for å styrke forsvarsindustrien og øke produksjonskapasiteten.

På oppdrag fra alliansens materielldirektører leverte NIAG våren 2023 en rapport som kartla flaskehalsene i anskaffelsesprosesser, produksjonsapparat og forsyningskjeder som er til hinder for raskt å kunne reetablere og styrke alliansens kapabiliteter i lys av krigen i Ukraina. Rapporten fra NIAG var et viktig bidrag til å utarbeide Defence Production Action Plan (DPAP) som ble vedtatt av alliansens stats- og regjeringssjefer på toppmøtet i Vilnius i juli 2023. For å følge opp og styre gjennomføringen av planen har NATO etablert Defence Industrial Production Board (DIPB). For å støtte DIPB har NIAG etablert en arbeidsgruppe bestående av representanter fra medlemsnasjonenes forsvarsindustri. Representanter fra tre norske bedrifter deltar i denne gruppen.

Arbeidet med etableringen av Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic (DIANA) og et innovasjonsfond ble videreført i 2023. DIANA skal legge til rette for hurtig implementering av dual-use teknologi som svar på operative utfordringer allierte styrker står overfor. Fondet skal gjøre det mulig for NATO å ta en rolle i finansieringen av industrielle aktører som besitter teknologi og kompetansen som er av stor viktighet for alliansen bl.a. for å sikre kapitaltilførsel og/ eller kontroll med eierskap, teknologi eller rettigheter.

De første utlysningene i DIANA ble publisert våren 2023. Det kom inn om lag 1400 søknader. 40 av disse ble akseptert, 2 fra norske bedrifter. Bedriftene som ble akseptert går gjennom et 12 måneders program for å avklare potensialet for militær bruk av teknologien de har foreslått. Deretter gjøres ytterligere et nedvalg til 3-5 bedrifter som blir fulgt opp videre gjennom en periode på ytterligere 12 måneder. Ingen av de norske bedriftene kom videre i programmet i 2024 etter den første 12 måneders perioden.

Den prosjektrettede virksomheten videreføres gjennom NATO-finansierte studier der norske bedrifter deltar etter behov og interesse. Formålet med arbeidet er bl.a. å legge til rette for etablering av flernasjonale prosjekter og å ta frem underlag for fremtidige NATO standarder (STANAGS).

2.10.3. Aerospace, Space and Defence Industries Association of Europe (ASD)
ASD spiller en stadig viktigere rolle i arbeidet med å styrke forsvarsindustriens rammebetingelser på europeisk nivå. FSI følger arbeidet gjennom direkte representasjon i ASD, som medlem i en av ASDs operative enheter, Defence Business Unit.

Kongsberg Defence and Aerospace er siden 2019 etablert med eget kontor i Brussel og direkte medlem av ASD. FSI har god dialog med Kongsberg i Brussel for å utveksle informasjon og koordinere innspill.

Det er også et godt samarbeid mellom de nordiske foreningene om det som skjer i ASD for å avklare felles posisjoner og å holde hverandre løpende oppdatert.

ASD har i 2024 konsentrert sitt arbeid på forsvarsindustriområdet mot EUs nye initiativer, herunder EDIS og EDIP og det europeiske forsvarsfondet.

Forsvarsindustristrategien i EU har fått stor oppmerksomhet og ASD har levert en rekke innspill til Kommisjonen om dette. Strategien forventes å bli svært viktig for europeisk forsvarsindustri sine rammebetingelser i årene fremover.

2.10.4. Nordisk samarbeid

Dialogen mellom de nordiske foreningene ble videreutviklet. Arbeidet innenfor rammen av samarbeidsavtalen mellom de nordiske forsvarsindustriforeningene, som ble inngått i november 2012, ble videreført og styrket i 2024.

Blant annet utformes det felles nordiske posisjoner som innspill til prosessene som pågår i EU for å styrke unionens rolle på forsvarsområdet, som bl.a. EDIP og i den europeiske foreningen, ASD. I desember 2023 gjennomførte de nordiske foreningene et felles møte med EU-kommisjonen der vi la frem vårt syn på en europeisk forsvarsindustristrategi og ga konkrete innspill til strategien. I det endelige utkastet til EDIP-forordning i februar 2024 fikk vi bl.a. fått gjennomslag for å opprette et permanent forum for dialog med nasjonale forsvarsindustriforeninger.

Krigen i Ukraina og Sverige og Finlands medlemskap i NATO, har gjort det mer aktuelt å se nærmere på mulighetene for å styrke det nordiske samarbeidet også på forsvarsmateriell og industriområdet. FSI, i samarbeid med de nordiske foreningene, gir innspill dette arbeidet bl.a. om forsyningssikkerhet og deltok på et møte med de nordiske materielldirektørene i oktober der muligheter og utfordringer i forhold til nordisk samarbeid på forsvarsindustriområdet ble diskutert i lys av behovene for raskt å kunne øke produksjonskapasiteten i nordisk forsvarsindustri.

2.10.5. Northern Naval Capability Cooperation (NNCC) (tidl. Northern Naval Shipbuilding Cooperation (NSSC))

Siden 2021 har det pågått sonderinger mellom seks nasjoner (Danmark, Finland, Nederland, Norge, Sverige og Tyskland) om å etablere et samarbeid for på lang sikt å kunne opprettholde industriell kapasitet til å designe, bygge, drifte og vedlikeholde større marinefartøyer i Nord-Europa. Så langt har arbeidet involvert bedrifter innenfor områdene krigføring på havbunnen, modulær skipsdesign og innovative fremdriftssystemer. Under ledelse av Nederland ble arbeidet videreført i 2023. I desember undertegnet, Danmark, Finland, Nederland, Norge, Sverige og Tyskland en samarbeidsavtale på materiellnivå som ramme for å styrke og utvide samarbeidet. Avtalen legger opp til tett koordinering og dialog med industrien og forsvarsindustriforeningene.

Det har vist seg krevende å etablere et omfattende samarbeid om skipsbygging og ambisjonsnivået er endret til å omfatte samarbeid om maritime teknologier og kapabiliteter, derav også navneendring på initiativet. Det er p.t. uklart hvordan dette samarbeidet vil utvikle seg videre og det pågår et arbeid for å avklare fremtidig innretning og omfang av norsk deltagelse.

2.11. SMB

SMB-utvalget arbeider for at Forsvaret skal få tilgang til og utnytte den teknologiskespisskompetansen og innovasjonsevnen som SMB-ene representerer. I en tid hvor den teknologiske utviklingen går stadig raskere, og global teknologisk konkurranse og innovasjon er på alle nasjoners forsvarsagenda, er det mer enn noen gang viktig med bevissthet om og strategi for hvordan Forsvaret kan utnytte spisskompetansen og innovasjonsevnen som SMBene har. Det ligger et utnyttet

potensial i Forsvarets utviklings- og anskaffelses- prosjekter som kan styrke samarbeidet mellom de store norske forsvarsbedriftene og SMBer, og til å involvere og videreutvikle teknologisk innovative og produksjons-SMBer i enda større grad enn i dag.

Flere teknologi-SMBer erfarer at det er begrenset forståelse og manglende strategi i forsvarssektoren for å nyttiggjøre seg innovasjon og løsninger til teknologi- SMBene. De etterspør mer aktivt samarbeid med de store norske forsvarsbedriftene, og demonstrerer stadig oftere at veien til suksess er enklere og kortere for eksport til utlandet enn for salg i Norge.

I forsvarsbudsjettet for 2023 ble tilskudds- ordningen til FOU- prosjekter med Forsvar- sektoren redusert fra 125 mill. kroner til 75 mill. kroner. FSI har gjennom 2023 fulgt opp denne saken og i Statsbudsjettet for 2024 økte regjeringen tilskuddsordningen fra 75 til 105 millioner kroner. I budsjettet for 2025 følges dette opp med en ytterligere økning til 135 millioner kroner. Det er positivt at regjeringen øker bevilgningen. Det er imidlertid vanskelig å se at denne økningen innebærer en satsing på Forskning og utvikling da omfanget reelt fortsatt ligger under nivået for 2022 og langt under det som var nivået på tilsvarende bevilgning på 1990-tallet.

I Langtidsplanen for Forsvarssektoren sier Regjeringen at den vil videreutvikle og forsterke samarbeidet mellom forsvarssektoren og små og mellomstore bedrifter, både de som er systemleverandører og de som er underleverandører. Videre står det i LTP at Forsvaret skal legge til rette for at små og mellomstore bedrifter kan ta på seg nødvendig ansvar for utvikling, vedlikehold, understøttelse og oppgraderinger.

SMB utvalget har følgende anbefalinger for at Forsvaret tar i bruk innovative teknologiske løsninger fra teknologi SMBer. Forsvaret må av beredskaps- og operative hensyn kontinuerlig engasjerer seg i innovasjonssamarbeid med norske teknologiske miljø og SMB for å få fram nye teknologiske løsninger og kapasiteter som gir Forsvaret operativ effekt. Det kan skje ved:

1. Tradisjonelt FoU samarbeid.
2. Vurdering av innovasjon- og utviklingsmuligheter inngår som en fast del i forbindelse med Forsvarets programmer, som f eks MIME, og anskaffelser hvor forsvarsgrenstaben sammen med FMA gjør rutinemessig vurderinger av muligheter for å kunne inkludere norske innovative løsninger med operativ verdi.
3. at hver forsvarsgren på generelt grunnlag får et ansvar for å bidra til teknologisk innovasjon til nytte for sin forsvarsgren i samarbeid med norsk forsvarsindustri.

o Forsvarsgrenene oppretter forsvarsgrensvise innovasjonssenheter som har som oppgave å legge til rette for innovasjonssamarbeid mellom forsvarsbedriftene og aktuelt brukermiljø (våpenskolene) i respektiv forsvarsgren.

o Hver forsvarsgren bør få sitt årlige budsjett som grenen selv rår over. Forsvarsgrenene har kontraktsmekanismer som bl a innovasjonskontrakter hvor grenen selv kan prioritere hvilke teknologiske løsninger fra norske bedrifter de ønsker å tildele innovasjonskontrakter til.

o Innenfor innovasjonskontrakten ligger det også rom for en mindre anskaffelse slik at den innovative løsningen kan prøves ut av en avdeling og den operative verdien vurderes.

o Vellykkede løsninger tatt fram gjennom innovasjonssamarbeid kan av den enkelte forsvarsgren fremmes for "normal" anskaffelse gjennom FMA.

2.12 INFORMASJONSAKTIVITETER

På oppdrag fra FSi utarbeidet Menon Economics en ringvirkingsanalyse av norsk forsvarsindustri. Analysen viser at næringen i 2023 hadde en verdiskaping på over 24 milliarder kroner og bidro til mer enn 17 000 arbeidsplasser i store og små bedrifter i hele landet.

Videre fremgår det av rapporten at:

- Statens direkte inntekter fra næringen beløp seg til 8 milliarder kroner i 2023 og overstiger statens kjøp fra forsvarsindustrien.
- Den norske forsvars- og sikkerhetsindustrien er i betydelig vekst og utgjør en stadig større andel av norsk økonomi.
- Med ringvirkninger inkludert, la næringen grunnlag for 17 000 arbeidsplasser i 2023. Størst sysselsettingseffekt er det i Buskerud og Innlandet.
- Det eksisterer karrierer for oppskalering bl.a. manglende forutsigbarhet i fremtidig etter-spørsel, manglende finansiering og mangel på kompetent arbeidskraft.

Foreningen har i løpet av året bidratt med forelesninger på samlinger for nytilsatte i Forsvarsmateriell.

I juni deltok foreningen panelsamtaler på Kongsberg Agenda.

På Arendalsuka 2024 arrangerte FSi seminarer om behovet for produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og den maritime satsningen og deltok i to panelsamtaler.

I august arrangerte FSi leverandørseminar og utstilling på Akershus festning med rekord i antall besøkende. Over 1000 deltagere og besøkene deltok.

I løpet av høsten gjennomførte Opinion på oppdrag fra Folk og Forsvar en opinionsundersøkelse om befolkningens holdning til Forsvaret og til forsvarsindustrien som FSi bidro til.

FSIs nettsider og nyhetsbrev brukes aktivt for å gi informasjon til medlemmene og for å formidle informasjon om foreningen og bransjen til et bredere publikum. FSIs nyhetsbrev fikk flere nye abonnenter i 2024. Nyhetsbrevet er en effektiv måte for å nå mange relevante organisasjoner, interessegrupper og enkeltpersoner.

Samarbeidet med FFI og Forsvarsdepartementet om å utarbeide statistikk for norsk forsvarsindustri fortsatte i 2024.

FSIs aktiviteter på sosiale medier, slik som Facebook, Twitter og LinkedIn, ble videreført i løpet av året.

2.13. SAMARBEIDSPARTNERE

2.13.1. Innovasjon Norge

I løpet av 2024 har FSi videreført samarbeidet med Innovasjon Norge. I samarbeid med Forsvarsdepartementet og Innovasjon Norge samfinansierer FSi en stilling som forsvarsindustriråd ved den norske delegasjonen til EU i Brussel. Forsvarsindustriråden skal tilrettelegge for at norsk forsvarsindustri sine fortetningsmuligheter i EDF og andre EU-programmer som er relevante på forsvarsområdet styrkes og være en rådgiver norske forsvarsbedrifter som trenger veiledning for å orientere seg i EU-systemet.

Samarbeidet om stillingen som forsvarsindustriråd i Washington DC ble videreført i 2024.

I løpet 2024 ble det rekruttert til en lokal stilling som forsvarsindustriråd i Australia som skal finansieres av Innovasjon Norge og FD. FSi bidro i rekrutteringsprosessen.

Med støtte fra Innovasjon Norge ble det gjennomført forsvarsindustriseminarer i Japan og Australia innenfor rammen av en «trade mission» delfinansiert av Innovasjon Norge

2.13.2 Norsk Industriforum for Romvirksomhet (NIFRO)

FSi har et godt samarbeid med NIFRO som bl.a innebærer at man gjør felles arrangement og støtter opp om hverandres aktiviteter.

2.14. ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON

FSIs organisasjon utvikles kontinuerlig for å være best mulig i stand til å ivareta oppgavene. Terje Nylund fratradte sin stilling i FSi 1. november 2024. Tom Ivar Stie gikk fra 1. august 2024 over i 100% stilling (fra 80%). Administrasjonen utgjør pr. 31. januar 2024 4 faste årsverk som støttes med tjenester levert av bl.a. NHO, NHO Eiendom og Amesto for bl.a. regnskap, økonomi, IT, HR og kontorer.

I januar 2024 informerte administrerende direktør styret om at han ønsker å fratre sin stilling for å gå over i en annen rolle i administrasjonen. Det har gjennom 2024 blitt gjennomført en rekrutteringsprosess. I desember 2024 besluttet styret å ansette Torleiv Opland som administrerende direktør. Han tiltrer 1. april 2025.

Plan for 2025

Plan for 2025

Oppfølging av gjennomføringen av Langtidsplanen for Forsvarssektoren og ferdigstillelse og implementering av en oppdatert forsvarsindustriell strategi blir høyt prioriterte oppgaver i 2025. Regjeringen presenterte i oktober 2024 et veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien. Veikartet inneholder en rekke tiltak som det vil være viktig å bidra til at blir gjennomført.

Behovene for å anskaffe materiell for å støtte Ukraina forventes å øke ytterligere i 2025, bl.a. som følge av at donornasjonenes lagerbeholdninger er i ferd med å nå et minimumsnivå. Samtidig er de fleste allierte nasjoner er også i full gang med å styrke Forsvaret. Krigen i Ukraina har ført til en varig endret sikkerhetssituasjon og et varig endret internasjonalt marked for forsvarsmateriell. Det kommer til å fortsette å prege foreningens arbeid i 2025.

Behovet for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri er raskt voksende. FSi skal være en pådriver for å sikre at rammebetingelsene for at industrien skal kunne gjennomføre nødvendige investeringer og oppbemanning kommer på plass.

Gjennom dialog med nasjonale myndigheter og medlemsbedriftene skal FSi bidra til at myndighetene i størst mulig grad får dekket sitt behov for leveranser for å kunne videreføre donasjonene til Ukraina og til egne anskaffelser for å gjenanskaffe donert materiell og for å styrke Forsvaret.

Flåteplanen av 2024 har et investeringsvolum på i størrelsesorden 200 milliarder kroner.

Det innebærer at planen gir en unik mulighet til å styrke og videreutvikle norsk forsvarsindustri innenfor det maritime domenet og for å videreutvikle og styrke nasjonal kompetanse og kapasitet til å vedlikeholde, reparere og videreutvikle ubåter, fregatter og standardiserte fartøyer. Stortinget har slått fast at standardiserte fartøyer skal anskaffes etter nasjonal konkurranse.. I tillegg må industrisamarbeidsavtalene knyttet til anskaffelsene i flytteplanen sikre markedsadgang for norsk forsvarsindustri i leverandørnasjonene og åpne muligheter som å etablere strategiske partnerskap med leverandører og myndighetene i leverandørnasjonen.

Også innen landdomenet planlegges store investeringer, bl.a. for å etablere en brigade i Sør-Norge. Dette omfatter anskaffelser som kan innebære store muligheter for norsk forsvarsindustri, og det blir derfor viktig å styrke dialogen med forsvarssektoren og gi innspill til arbeidet med å planlegge og gjennomføre oppbyggingen av Brigade Sør.

3.1. MYNDIGHETSDIALOG – RAMMEBETINGELSER

Myndighetsdialogen videreføres i 2025 gjennom arbeidet i Forsvarsdepartementets ulike fora for dialog og samarbeid med industrien: Høynivågruppen, Nasjonal kontaktgruppe og Støttegruppene for investeringsprogrammene, der også forsvarsgrenene, FMA og FST deltar. Dialogen med Forsvarsmateriell følges opp gjennom faste møter i FMA dialogforum.

Etter hvert som Forsvarssektorens organisasjon utvikles, ligger det an til at fordelingen av ansvar, roller og oppgaver mellom FD, FST og FMA endres. En av konsekvensene er at rollen som prosjekteier overføres fra FD til FST. Det kan innebære at det blir aktuelt å styrke dialogen med FST fra 2025.

I mai gjennomfører FSi INFO/ERFA-konferansen i samarbeid med Forsvarssektoren.

Dialogen med forsvarsgrenene videreutvikles og det planlegges gjennomført teknologidager med Sjøforsvaret på Haakonsværn og med Hæren på Rena i oktober.

På vegne av FD planlegger og gjennomfører FSi Programkonferanser for Luftsystemer, Sjøsystemer, INI og Landsystemer i 2025.

3.1.1. Gjennomføring og oppdatering av Nasjonal forsvarsindustriell strategi

I Langtidsplanen for Forsvarssektoren varsles det at regjeringen planlegger å oppdatere den nasjonale forsvarsindustrielle strategien som det var bred politisk oppslutning om i Stortinget ved behandlingen av Innst. 507 S (2020- 2021) jfr. Meld 17 S (2020-2021).

Hovedmålene for en oppdatert strategi er:

- Økt utholdenhet, forsyningsikkerhet og nasjonal beredskap
- En sterkere og mer robust nasjonal industribase

- Aktiv og målrettet deltakelse i internasjonalt materiell- og FoU-samarbeide

Det er svært viktig at oppdateringen bidrar til økt forutsigbarhet for bedriftene. Det er en forutsetning for å kunne gjennomføre nødvendige investeringer i økt kapasitet i norsk forsvarsindustri. Det er også viktig at strategien legger opp til en ytterligere satsning på FOU, i tråd med ambisjonene i Langtidsplanen.

FSi deltar med innspill til strategiarbeidet og vil ta en aktiv rolle for å bidra til at strategien omsettes i handlingsplaner for å gjennomføre tiltakene som strategien legger opp til. Det innebærer bl.a. løpende dialog med Forsvarsdepartementet og relevante aktører i forsvarsektoren.

Det vurderes om det kan være hensiktsmessig, i samarbeid med FD, å arrangere et seminar om oppfølging av strategien og den kommende oppdateringen i høsten 2025.

Et viktig tiltak for å gjennomføre den forsvarsindustrielle strategien er forenkling av regelverk og investeringsprosesser for å legge til rette for raskere beslutninger og gjennomføring av anskaffelser. Forsvarsdepartementet sendte i 2023 ut utkast til revidert anskaffelsesregelverk for forsvarsektoren på høring. FSi avga høringsuttalelse i februar 2024. Foreningen vil følge opp dette arbeidet i 2025.

Det er også nedsatt et utvalg som har i oppgave å legge frem et forslag til en ny lov om Forsvars- og sikkerhetsanskaffelser før sommeren 2025. FSi er representert i utvalget og vil fortsette å bidra til arbeidet og å følge opp etter hvert som loven kommer til behandling i Stortinget.

3.1.2. Forsvarsindustrielle vurderinger/analyser

Gjennom arbeidet i investeringsprogrammenes støttegrupper vil FSi videreføre arbeidet med å gi innspill og kommentarer til forsvarsindustrielle vurderinger/analyser.

Forsvarsdepartementet har informert om at det er ønskelig å justere måten forsvarsindustrielle analyser/vurderinger gjennomføres på og har invitert FSi til en dialog om dette som foreningen vil delta i.

3.1.3. Eksportkontroll

Foreningen viderefører arbeidet med å følge opp utviklingen av eksportkontrollregimet og praktiseringen av dette. Det forventes at det blir aktuelt å gi innspill til, og å delta på åpen høring i Stortinget, i forbindelse med behandlingen av den årlige Stortingsmeldingen om eksport av forsvarsmateriell.

Det er et økende behov for ytterligere å legge til rette for at norske bedrifter skal kunne eksportere forsvarsmateriell direkte til Ukraina og samarbeide med ukrainsk forsvarsindustri. Det er fortsatt ikke åpnet for eksportlisens til Ukraina for leveranser til industrielle aktører. Det er så langt en forutsetning at mottaker av det som eksporteres er en myndighetsaktør. Etter hvert som det i økende grad blir aktuelt å samarbeide med industrielle partnere i Ukraina, blir det viktig å få på plass et regime som også vil gjøre det mulig å få innvilget eksportlisens for leveranser til industrielle aktører i Ukraina, innenfor rammen av det etablerte regimet for eksportkontroll. FSi skal videreføre dialogen med myndighetene om dette og formidle informasjon til medlemsbedriftene.

Regjeringen har opprettet en egen etat for sanksjoner og eksportkontroll fra 1. januar 2025 (DEKSA). Foreningen vil søke å etablere

en strukturert dialog med DEKSA i form av faste møteplasser og andre hensiktsmessige arenaer for utveksling av informasjon og dialog.

Eksportkontrollutvalget vil videreføre arbeidet, inkludert dialogen med relevante myndigheter og andre aktører på eksportkontrollområdet i 2025. Det vil bli gjennomført et eksportkontrollseminar i april 2025.

3.2. POLITISK ARBEID

Forsvarsindustrien er helt avhengig av bred politisk støtte for å ha rammebetingelser som sikrer konkurransekraft hjemme og ute. Omfattende informasjonsvirksomhet og dialog med politiske aktører er svært viktig for å sikre bredest mulig forståelse for forsvarsindustriens situasjon og opplutning om gjennomføringen av den forsvarsindustrielle strategien. Det er viktig at de politiske partiene, interessegrupper og andre organisasjoner med sammenfallende interesser, er godt kjent med norsk forsvarsindustri og hva industrien betyr for forsvarsevne, verdiskapning, arbeidsplasser og industriell utvikling.

Det er mange saker på den politiske agendaen i 2025 som det er viktig at FSi engasjerer seg i.

Gjennomføringen av Langtidsplanen for Forsvaret og implementering av den oppdaterte forsvarsindustrielle strategien blir de viktigste sakene i 2025.

Proposisjonen om investeringer i Forsvaret er ventet i mars/april og som vanlig blir revidert nasjonalbudsjett og statsbudsjettet lagt frem i h.h.v. mai og oktober. Ved behandlingen av Langtidsplanen vedtok Stortinget at regjeringen årlig, i form av en Stortingsmelding, skal rapportere om status og fremdrift i for gjennomføringen av Langtidsplanen. Dette er en sak det også kan være aktuelt for FSi å følge opp.

Den årlige stortingsmeldingen om eksport av forsvarsmateriell forventes lagt frem i første halvår.

FSi vil gi innspill til behandlingen av disse dokumentene og delta på høringer i Stortinget, når det er aktuelt.

FOTO | Axnes

Det forventes ytterligere ekstraordinære tiltak som følge av krigen i Ukraina som kan få betydning for forsvarsindustrien og som vil kreve dialog både med politikere og myndighetene. Dette gjelder særlig i forhold til behovet for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri og økt satsning på forskning og utvikling. I denne forbindelse blir det viktig å bidra til bred politisk tilslutning til tiltakene i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien, med det formål å øke tempoet i gjennomføringen.

Det blir svært viktig å følge, og å gi innspill til, alle disse politiske prosessene for å bidra til å sikre at forsvarsindustriens rammebetingelser utvikler seg på en måte som industrien er tjent med. Dialogen med

politiske partier og interesseorganisasjoner skal derfor videreføres i 2025. Det er også svært viktig å formidle informasjon og kunnskap om forsvarsindustrien til aktører og opinionsdannere som kan bidra til å styrke forsvarsindustriens rammebetingelser.

I september 2025 er det stortingsvalg. FSi vil ta initiativ til å gi innspill til arbeidet med å utarbeide en regjeringsplattform dersom det blir aktuelt etter valget.

3.3. EU

EU blir en stadig viktigere og innflytelsesrik aktør i det europeiske forsvarsmarkedet. Dette får i økende grad betydning for norsk forsvarsindustri sine rammebetingelser og det åpner nye muligheter for norske bedrifter til å delta i EU-finansierte prosjekter som Norge får

FOTO | Blueye Robotics

adgang til gjennom EØS-avtalen. Det legges derfor opp til at FSi vil øke innsatsen for å følge opp relevante aktiviteter og initiativ i EU.

EU-kommisjonen la i 2024 frem en europeisk forsvarsindustristrategi (EDIS) og et forslag til en forordning som etablerer et europeisk forsvarsindustriprogram (EDIP) for å gjennomføre strategien. Programmet omfatter en rekke konkrete tiltak for å stimulere til styrket forsvarsmateriell- og industrisamarbeid i Europa, inkludert økonomiske incentiver for å motivere både industrien og medlemstatene til å samarbeide mer og tettere. Utkastet til forordning er EØS-relevant, det innebærer at med mindre forhandlingene mellom EU kommisjonen, Rådet og parlamentet skulle resultere i at EØS-relevansen faller bort, kan Norge slutte seg til programmet når det er vedtatt i EU.

Norges og norsk forsvarsindustris posisjon og fremtidige markedsadgang i Europa vil i betydelig grad avhenge av norsk deltagelse i EDIP, bl.a. fordi programmet legger opp til rammer og juridiske og finansielle instrumenter som gir konkurransefortrinn for virksomheter etablert i nasjoner som deltar i EDIP. I tillegg legger EDIP opp til at det etableres prosjekter innenfor rammen av programmet som har som formål å omsette resultatene fra forsknings og utviklingsprosjekter i EDF til produkter og systemer. Fra kommisjonen kommer det også signaler om at det vurderes å opprette et stort forsvarsindustriprogram i neste langtidsbudsjett fra 2028. Det må forventes at EDIP på mange områder vil være presenssettende for det kommende programmet og derfor er det svært viktig at Norge blir med i EDIP.

FSi vil følge opp og bidra til å styrke norsk forsvarsindustri sine muligheter innenfor EUs initiativer, særlig for å sikre norsk deltagelse i EDIP. Det gjøres gjennom en tett dialog med relevante nasjonale aktører bl.a. politiske myndigheter, Forsvarektoren, EU-delegasjonen i Brussel og institusjonene i Brussel, enten direkte, eller gjennom den europeiske forsvarsindustriforeningen, ASD. Det bør vurderes om det er aktuelt å utarbeide en nasjonal strategi for norske deltagelse

i EDF, eventuelt om gjeldene strategi for deltagelse i EDF bør oppdateres til også å omfatte EDIP.

Det Europeiske Forsvarsfondet (EDF) vil også i 2025 lyse ut en rekke nye FOU-prosjekter. Norsk industri har så langt hatt en svært høy suksessrate i EDF og deltagelsen bidrar både til at norsk forsvarsindustri får oppdrag som bidrar til å utvikle og styrke Norges forsvarsteknologiske og industrielle base og til at norsk forsvarsindustri blir integrert i den europeiske industribasen.

FSi vil gi innspill til myndighetene og bidra til å legge til rette for å identifisere samarbeidsmuligheter mellom norske virksomheter og virksomheter i andre EØS-land, f.eks. gjennom dialogen med søsterorganisasjoner i aktuelle samarbeidsnasjoner og europeiske forsvarsleverandører. Norges deltagelse i EDF betyr også at det er viktig å følge og delta i relevante fora og aktiviteter i regi av EU og andre europeiske institusjoner og organisasjoner som Det europeiske forsvarsbyrået (EDA) og den europeiske foreningen for fly-, rom- og forsvarsindustri (ASD). Herunder å samarbeide med aktører som har sammenfallende interesser som våre for å påvirke rammebetingelser, videre utvikling av det politiske og juridiske rammeverket for EDF og implementeringen av fondet.

FSi skal bidra til at norsk forsvarsindustri får størst mulig utbytte av den norske deltagelsen i EDF. Det innebærer tett oppfølging mot norske myndigheter, relevante institusjoner i Brussel og europeiske søsterforeninger og europeiske forsvarsleverandører som søker konsortiepartnere i Norge m.fl.

I 2025 forventes det at arbeidsprogrammet for EDF vil bli publisert i februar. I samarbeid med Forsvarsdepartementet og EU-delegasjonen planlegges det å gjennomføre en nasjonal informasjonsdag om EDF i løpet av februar.

FSi bidrar til å støtte og tilrettelegge for norsk deltagelse i EDF gjennom å delfinansiere en stilling ved den norske EU-delegasjonen i Brussel. FSi ivaretar oppgaven som «EDF

alternate national focal point» på oppdrag fra Forsvarsdepartementet og deltar på møtene med EU-kommisjonen i dette forumet. Arbeidet videreføres i 2025.

I lys av at den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa endres raskt, kan det ikke utelukkes at det kommer nye initiativer fra EU-kommisjonen som vil kunne få betydning for norsk forsvarsindustri. FSi legger stor vekt på å holde seg oppdatert om nye initiativer og å følge opp for å bidra til at det i størst mulig grad blir lagt til rette for at Norge og norsk forsvarsindustri skal bli med i aktuelle nye initiativer.

3.4. INTERNASJONAL FORRETNINGSUTVIKLING

FSi gjennomfører aktiviteter for å støtte medlemsbedriftens internasjonale forretningsutvikling. I denne forbindelse samarbeider foreningen med Innovasjon Norge (IN) som i økende grad engasjerer seg på forsvarsindustriområdet. Det har i lang tid vært et etablert og velfungerende samarbeid mellom Innovasjon Norge (IN), FD og FSi om finansiering av en forsvarsindustriråd ved ambassaden i Washington DC. Det er også etablert en tilsvarende stilling ved EU-delegasjonen i Brussel. Begge disse videreføres i 2025. Det er opprettet en lokal stilling i regi av IN i Australia for å understøtte den økende tilstedeværelsen av norsk forsvarsindustri i det australske forsvarsmarkedet. IN bidrar også med økonomisk støtte til SMBer som deltar på internasjonale forsvarsutstillinger i regi av FSi.

3.4.1. Bilaterale seminarer

Det planlegges bilaterale seminarer med Tyskland i Norge i mai og med UK i Norge i november. Det planlegges også et offisielt besøk av HKH kronprinsen til Polen i slutten av april. I denne forbindelse er det aktuelt å gjennomføre et bilateralt arrangement i Warszawa. I forbindelse med at en norsk fregatt forventes å besøke Japan i august 2025 planlegges det også med et forsvarsindustriarrangement i Tokyo. Det kan også bli aktuelt å gjennomføre andre arrangementer i forbindelse med bilaterale myndighetsmøter og næringslivsdelegasjoner i tilknytning til statsbesøk/offisielle besøk i 2025.

3.4.2. Forsvarsutstillinger

FSi planlegger å gjennomføre nasjonale paviljonger i 2025 på:

- Paris Airshow, Le Bourget, FR
- MSPO 2025, Kielce, Polen
- DESI 2025, London, UK

3.5. INTERNASJONALT SAMARBEID

3.5.1. Bilateralt samarbeid

Samarbeidet med utenlandske søsterorganisasjoner videreføres i 2025. Aktiviteter rettet mot USA, Tyskland, UK og de nordiske land prioriteres. Et eventuelt nedvalg av partnernasjon for nye fregatter til Sjøforsvaret vil kunne påvirke prioriteringene.

3.5.2. USA

Samarbeidet med USA vil også i 2025 ha høyeste prioritet.

USA er det største og viktigste eksportmarkedet for norsk forsvarsindustri. I følge offisiell amerikansk statistikk er Norge den tredje største eksportøren av forsvarsmateriell til USA. De store eksportkontraktene til USA sikrer kontinuerlig oppdrag til flere hundre små og mellomstore bedrifter i hele landet som er underleverandører til, og samarbeidspartnere med, bl.a. Kongsberg og NAMMO. Små og mellomstore bedrifter står for om lag 30 % av omsetningen i norsk forsvarsindustri. En betydelig del av dette er leveranser knyttet til eksport til USA.

Det arbeides kontinuerlig både fra myndighetene og industrien for å bedre ramme- betingelsene for norsk forsvarsindustri i USA og å posisjonere industrien som en integrert del av USAs nasjonale forsvarsteknologiske og industrielle base. Dette er et svært krevende og langsiktig arbeid som forutsetter kontinuerlig dialog og påvirkning av politiske prosesser i USA og store amerikanske forsvarskonsern. Det krever tett koordinering mellom myndighetene og industrien og det forutsetter at tilstrekkelige ressurser er tilgjengelige.

Norsk forsvarsindustri tilstedeværelse i USA blir stadig mer omfattende. I løpet av 2025 og de neste to-tre årene vil minst tre

nye produksjonsanlegg som eies av norsk forsvarsindustri bli satt i drift i USA.

Norsk forsvarsindustri utvikling i USA viser at arbeidet gir resultater, men det gjenstår fortsatt mye arbeid med å håndtere handelshindringer og anskaffelsesprosesser som ofte detaljstyres politisk. Derfor er det svært viktig at norske myndigheter bruker enhver anledning til å synliggjøre hvordan norsk forsvarsindustri bidrar til å styrke det amerikanske forsvaret, tilfører USA teknologi og kompetanse og skaper verdier og arbeidsplasser i USA.

Det er også svært viktig at markedsadgangen ikke hindres. Derfor er det avgjørende at norske myndigheter bruker enhver anledning til å minne om, og påpeke at, Norge gjennom bilaterale avtaler om forsvarsmateriell og -industrisamarbeid og forsyningssikkerhet, er unntatt fra «buy American» lovgivningen på forsvarsområdet og at Norge er en stor kjøper av amerikansk materiell. FSi vil videreføre dialogen med norske myndigheter for å bidra til at norsk forsvarsindustri sikres markedsadgang og best mulig rammebetingelser i det amerikanske forsvarsmarkedet.

Innenfor rammen av den bilaterale avtalen mellom USA og Norge om forsyningssikkerhet (Security of Supply arrangement), og adferds- koden (Code of Conduct), som er inngått mellom Forsvarsdepartementet og FSi, skal foreningen sammen med FD, NADIC og ambassaden i Washington D.C fortsette å bidra til å legge til rette for at norske bedrifter som har sluttet seg til koden styrker sine markedsmuligheter i USA.

Det planlegges å gjennomføre et seminar om det amerikanske anskaffelsesregelverket i Norge i 2025.

USA er i ferd med å innføre et regime for cybersikkerhet i leverandørkjeden (Cybersecurity Maturity Model Certification (CMMC)). Aktiviteter og tiltak i forhold til dette vil bli vurdert etter hvert som det blir avklart når og hvordan regimet vil bli iverksatt overfor utenlandske leverandører. FSi skal følge opp dette regimet og bidra til å formidle informasjon til medlemsbedrifter som er

en del av leverandørkjeder som leverer til amerikanske myndigheter.

3.5.2.1. US – Norwegian American Defence and Homeland Security Industry Council (NADIC)

Det planlegges med en NADIC-lounge på utstillingen Navy League Sea-Air-Space, og NADIC paviljonger på ShotShow i Las Vegas, SOF-week i Tampa i mai og AUSA i Washington DC i oktober. Den årlige norsk-amerikanske forsvars- og sikkerhetskonferansen i Washington DC, planlegges gjennomført for 11. gang i april.

House of NADIC er et tilbud til norske bedrifter som har behov for kontorplass/møterom i Washington DC området for kortere eller lengre perioder. Tilbudet benyttes av et ti-talls norske bedrifter og i forbindelse med samlinger og arrangementer der norsk forsvarsindustri deltar.

Gjennom medlemskap og styrerepresentasjon i NADIC skal FSi aktivt bidra til å styrke samarbeidet og til å sikre norsk forsvarsindustri best mulige rammebetingelser i det amerikanske forsvarsmarkedet.

3.5.3. ASD

FSi viderefører medlemskapet i ASD. FSi følger arbeidet gjennom direkte representasjon i ASD, og som medlem i en av ASDs operative enheter, Defence Business Unit.

Saker som er viktige for ASD i 2025 er:

- Forsvarsindustriens posisjon og rolle i den videre utviklingen av den europeiske forsvarsdimensjonen.
- Gjennomføringen av den europeiske forsvarsindustriestrategien (EDIS), og behandlingen av det europeiske forsvarsindustriprogrammet (EDIP) i de europeiske institusjonene vil stå høyt på agendaen.
- Etablering av et SMB-råd (SMEC) for å styrke ASD sin kapasitet til å støtte små og mellomstore bedrifter, innenfor det europeiske luftfarts-, sikkerhets- og forsvarssystemet.

- Den endrede sikkerhetspolitiske situasjon gjør at det kan forventes at EU i løpet av året kommer med nye initiativer for å bidra til økt produksjonskapasitet og styrking av europeisk forsvarsindustri.

Dette er initiativer som er svært viktige for europeisk forsvarsindustri sine rammebetingelser i mange år fremover og som det viktig at ASD har en proaktiv tilnærming til.

Kongsberg Defence and Aerospace er selvstendig bedriftsmedlem i ASD. FSis aktiviteter i ASD koordineres med Kongsbergs deltagere i ASD fora, og det pågår kontinuerlig informasjonsutveksling mellom de nordiske foreningene om det som skjer i ASD for å avklare felles posisjoner og å holde hverandre løpende oppdatert. Dette vil bli videreført i 2025.

3.5.4. NATO Industrial Advisory Group (NIAG)

FSi representerer Norge i NIAG i 2025 og koordinerer arbeidet som bl.a. omfatter oppfølgingen av studievirksomheten. Norske bedrifter deltar, i forståelse med FSi og etter behov og interesse i disse studiene som delfinansieres av NATO. Arbeidet i NIAG videreføres i 2025.

Forsvarsindustriens betydning for alliansens forsvarsevne har fått fornyet relevans som følge av krigen i Ukraina. På toppmøtet i Washington D.C. i juni 2024 sluttet alliansens stats- og regjeringssjefer seg til NATO Industrial Capacity Expansion Pledge. Som følge av dette får arbeidet i NIAG økende oppmerksomhet i NATO. Gruppen bidrar i økende grad med innspill til alliansens strategiske policydokumenter og involveres stadig mer i gjennomføringen av tiltak for å styrke forsvarsindustrien i NATO. Det innebærer bl.a. at NIAG deltar i forberedelsene til NATOs toppmøte i juni 2025, hvor det er aktuelt å gjennomføre et industriarrangement i tilknytning til møtet.

NIAG vil forbli involvert i arbeidet med å tilrettelegge for at medlemslandene kan videreføre donasjoner av materiell til Ukraina og reetablere egne beholdninger og lagre.

NATO har vedtatt både en handlingsplan for å styrke forsvarsindustrien (DPAP) og etablert et styre (Defence Industrial Production Board (DIPB)) for å gjennomføre planen.

Det er i denne forbindelse også etablert en rådgivende industrigruppe innenfor rammen av NIAG som skal støtte og gi innspill til arbeidet i DIPB. Tre norske bedrifter deltar i dette arbeidet som videreføres i 2025.

3.5.5. Northern Naval Capability Cooperaton (NNNC)

Høsten 2023 signerte Nederland, Tyskland, Danmark, Finland, Norge og Sverige en multilateral avtale (MOU) om samarbeid om utvikling av fremtidige maritime kapasiteter. Samarbeidet er en videreføring av et opprinnelig nederlandsk initiativ om å etablere Northern Naval Shipbuilding Cooperation.

Arbeidet med å konkretisere innhold og etablere en styringsstruktur struktur for NNCC går videre under ledelse av Nederland. Det planlegges flere aktiviteter bl.a. demonstrasjoner og workshops med industrideltagelse i 2025.

I samråd med FD, vil FSi i løpet av året bidra til å avklare hvordan FSi og norsk industri skal forholde seg til dette samarbeidet.

3.5.6. Nordisk samarbeid

Dialogen mellom de nordiske foreningene og NORDEFECO vil bli videreført. Finland har formannskapet i 2025.

Arbeidet innenfor rammen av samarbeidsavtalen mellom de nordiske forsvarsindustriforeningene, som ble inngått i november 2012, har fått økt aktualitet bl.a. som følge av at alle nasjonene nå deltar i EDF og Finland og Sveriges NATO-medlemskap. Det er i økende grad behov for samarbeid mellom de nordiske foreningene og andre foreninger med sammenfallende interesser for å utøve innflytelse både i ASD og overfor andre aktører i Brussel. Arbeidet med å utforme felles nordiske posisjoner koordinert med andre foreninger med sammenfallende interesser vil bli videreført i 2025.

Det er økende interesse for å styrke dialogen mellom den nordiske industri-samarbeidsgruppen (JNDICG) og foraene for materiellsamarbeid i NORDEFECO. JNDICG vil, etter invitasjon, videreføre dialogen med de nordiske materielldirektørene og gi innspill til arbeidsgrupper i NORDEFECO når det er aktuelt.

FOTO | Ørjan Andreassen

3.6. FLÅTEPLANEN AV 2024

Langtidsplanen for Forsvarektoren 2025 - 2036 legger opp til at Sjøforsvaret skal styrkes kraftig, bl.a. gjennom Flåteplanen av 2024. Anskaffelsene av nye ubåter, nye fregatter og standardiserte fartøyer ligger an til å få et omfang på mer enn 200 milliarder kroner. Langtidsplanen og veikartet for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien, som regjeringen la frem 10. oktober 2024, legger også opp til en kraftig styrking av norsk forsvarsindustri. De pågående og kommende anskaffelsene av nye fartøyer til Sjøforsvaret er svært viktige for å oppnå dette.

Anskaffelsen av nye ubåter har allerede bl.a. resultert i at norsk forsvarsindustri har blitt en svært viktig samarbeidspartner for utvikling og produksjon av neste generasjons europeiske ubåt, muliggjort etablering av

et langsiktig strategisk samarbeid mellom Norge og Tyskland, og norsk og tysk industri, om utvikling av neste generasjons «strike»-missil og bidratt til markedsadgang for norsk forsvarsindustri i Tyskland.

Nye fregatter

Med et omfang som kan beløpe seg til godt over 100 milliarder kroner ligger anskaffelsen av nye fregatter an til å bli den største enkeltanskaffelsen til Forsvaret noen gang. Uavhengig av valg av leverandør, er det avgjørende for å videreutvikle og styrke norsk forsvarsindustri, at det i forbindelse med fregattanskaffelsen legges til rette for bredt samarbeid mellom myndighetene og med leverandøren av fregattene. Dette sikres ved at det, i samsvar med Bestemmelser for industrielt samarbeid ved forsvarsanskaffelser fra utlandet (BIF), senest ved inngåelse

av kontrakt om anskaffelse, inngås forpliktende avtale med leverandøren om industrielt samarbeid til en verdi som tilsvarer omfanget av anskaffelseskontrakten. Ved behandlingen av Langtidsplanen for forsvarssektoren understreket Utenriks- og forsvarskomitéen, i en enstemmig merknad i Innst. 426 S (2023–2024), viktigheten av at det i forbindelse med anskaffelsen av nye fregatter blir inngått industrisamarbeidsavtaler med leverandøren, og at regjeringen legger opp til at det inngås et bredt strategisk industri- og myndighets-samarbeid med leverandørnasjonen. I tillegg er det viktig at norske myndigheter, gjennom dialogen med leverandørene av fregattene og myndighetene, gjør det klart at det også forventes at underleverandørene av de største delsystemene, som f.eks. kampsystemer og helikoptre, engasjerer seg i dialogen med norsk industri.

Derfor er det behov for en nasjonal strategi for hva Norge skal oppnå industrielt gjennom fregattanskaffelsen, slik det ble gjort ved anskaffelsen av nye ubåter.

I lys av at det er besluttet at anskaffelsen skal gjennomføres i samarbeid med en nær alliert som allerede har et fartøy å tilby, må strategien legge det til grunn. Det påvirker i betydelig grad innretningen, da det må forventes at det i liten grad vil være aktuelt med større leveranser av norske løsninger på selve plattformen før om en del år. Derfor må det identifiseres muligheter som sikrer at norsk forsvarsindustri innledningsvis involveres i utviklingssamarbeid og/eller leveranser på andre områder og at industrisamarbeidsavtalen utformes på en slik måte at leverandøren får et intensivt til å ivareta dette.

Da det ligger an til at norsk forsvarsindustri, på kort sikt, i liten grad kan delta i utvikling og direkte leveranser til fartøyene, må strategien legge det til grunn. Den teknologiske utviklingen går imidlertid svært hurtig og med stor sannsynlighet må fartøyene ganske tidlig, og gjennom hele levetiden (30–40 år), kontinuerlig videreutvikles for å forbli relevante. Det er derfor sannsynlig at fregattene vil følge et evolusjonært utviklingsløp der teknologien fortløpende oppdateres og nye delsystemer introduseres på fartøyene. Vi antar at leverandørene allerede har, eller om kort tid vil utarbeide, «veikart» for hvordan dette løpet

kan utvikle seg. Det bør gi gode muligheter for at norsk industri over tid skal kunne komme med i programmet og bli integrert i leverandørens verdikjede. Det vil ha stor betydning for å utvikle nasjonal kompetanse og kapasitet til å understøtte, videreutvikle og oppdatere fartøyene, samtidig som det åpner et mulighetsrom for at norsk industri blir med på eventuell fremtidig eksport til tredjeland.

Det er også svært viktig å sikre at forholdene legges til rette slik at fregattanskaffelsen i størst mulig grad bidrar til å styrke norsk forsvarsindustri sine kapasiteter innenfor de åtte teknologiske kompetanseområdene som den forsvarsindustrielle strategien bygger på. I dette inngår også hvordan anskaffelsen av nye fregatter kan bidra til å øke produksjonskapasiteten i norske forsvarsindustri. Som for ubåtene, må derfor samarbeidet favne langt videre enn selve anskaffelsen av fregattene. Det vil kunne åpne for fremtidig samarbeid om utvikling av nye maritime kapasiteter, gi muligheter for etablerte leverandører til å styrke sin posisjon i leverandørnasjonen og legge til rette for at små og mellomstore teknologibedrifter kan komme med i utviklingsprosjekter.

Det er helt avgjørende at det etableres en klar forståelse av hva Norge forventer å oppnå industrielt gjennom fregattanskaffelsen. Å konkretisere mulighetene er et omfattende arbeid som må utføres i tett samarbeid mellom industriens representanter og myndighetene. I lys av at det nå gjennomføres tre store fartøysprosjekter i parallell frem mot 2036, kan de synes hensiktsmessig å se prosjektene i sammenheng for å realisere synergier. Det forutsetter god koordinering av arbeidet med å identifisere, utvikle og gjennomføre industrielle muligheter på tvers av prosjektene.

Etablering og gjennomføring av en industriell strategi for anskaffelsen av nye fregatter er en prioritert oppgave for FSi i 2025.

Nye ubåter

Det er startet opp et arbeid for å utrede hvordan vedlikeholdsanlegget for ubåter, som er under bygging på Haakonsværn, kan sikres tilgang på industriell kompetanse og kapasitet når anlegget settes i drift i siste halvdel av 2020-tallet. Dette arbeidet videreføres i 2025 tross lite fremdrift i 2024. FSi deltar gjennom

FOTO | Kongsberg Defence & Aerospace

Støttegruppe UVB med deltagelse fra FD, FST, FMA, FFi og FSi.

Standardiserte fartøyer

Ved behandlingen av langtidsplanen hadde Utenriks- og forsvarskomiteén følgende enstemmige merknad: «Komiteen anser at anskaffelsen av nye standardiserte fartøyer er en stor mulighet til å styrke og videreutvikle nasjonal kompetanse og beredskap i det maritime domenet. Komiteen mener det er avgjørende at fartøyene av hensynet til nasjonal sikkerhet utvikles og bygges av norskkontrollerte virksomheter, slik at det etableres kapasitet og kompetanse for å kunne understøtte og reparere militære fartøyer langs hele kysten.»

FSi mener det er viktig å se anskaffelsen av nye fregatter og standardiserte fartøyer i sammenheng og at valg av leverandør av standardfartøyer skjer i god tid før det fattes beslutning om valg av nye fregatter. Det åpner muligheten for et bredt strategisk samarbeid med myndighetene i fregattleverandørens hjemland om både fregatter og standardiserte fartøyer, tilsvarende måten anskaffelsen av nye ubåter har muliggjort strategisk samarbeid mellom Norge og Tyskland om ubåter og missiler. Norsk industri har i mer enn fem år forberedt seg på at denne anskaffelsen kommer og har investert betydelige beløp for å være mest mulig forberedt. Det vil ta tid å starte opp produksjon og langtidsplanen legger til grunn at gjennomføring av anskaffelsen skal starte opp i 2025. Det er derfor svært viktig at det raskt avklares hvem som skal bli leverandør av fartøyene. FSi vil på denne bakgrunn følge opp dette prosjektet i 2025.

3.7. BÆREKRAFT

FNs 16. bærekraftsmål som slår fast at fred er en forutsetning for en bærekraftig utvikling. Norsk forsvarsindustri er en viktig del av den nasjonale forsvarsevnen og totalforsvaret, og sammen med Forsvaret bidrar industrien til å sikre fred og et bærekraftig samfunn med sterke institusjoner som kan sikre demokrati og frihet i en stadig mer krevende global sikkerhetssituasjon.

Det er derfor avgjørende å oppnå generell aksept for at forsvarsindustri er bærekraftig

virksomhet og en forutsetning for en bærekraftig utvikling og oppnåelse av FNs bærekraftsmål. FSi vil også i 2025 videreføre sitt engasjement på bærekraftsområdet gjennom å myndighetsdialogen og informasjonsvirksomheten.

Arbeidet vil i betydelig grad ta utgangspunkt i felles budskapsplattformer og tiltak som utvikles i regi av den europeiske forsvarsindustriforeningen ASD.

FSi sitt bærekrafts-utvalg vil være sentralt i å utforme foreningens arbeid på dette området. Det planlegges, i samarbeid med forsvarsektoren, å gjennomføre et seminar om bærekraft i forsvarsektoren i løpet av første halvår 2025.

3.8. DRONESTRATEGI

Droner har vært i bruk i ulike avdelinger i Forsvaret i flere år blant annet for søk, overvåkning- og informasjonsinnhenting. Krigen i Ukraina viser med all tydelighet at droner er blitt en uunnværlig kapasitet i moderne krigføring. Innovasjon og videreutvikling foregår i ekspressfart. Forsvaret planlegger store anskaffelser av droner i de kommende 5-10 år. Det finnes flere norske bedrifter med betydelig kompetanse, teknologi og produkter på dette området. Dette har konsekvenser for hvordan vi tenker om behovet for nasjonal egeevne til drone- og antidrone utvikling og produksjon.

Ved behandlingen av Langtidsplanen tok Utenriks- og forsvarskomiteén initiativ til å etablere en overordnet dronestrategi for forsvarsektoren. Komiteen fremmet følgende forslag (romertallsvedtak) som et enstemmig Storting vedtok:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og iverksette en overordnet dronestrategi for forsvarsektoren, med konkrete forslag til hvordan forsvarsektoren og de ulike forsvarsgrenene kan ta i bruk droneteknologi i takt med den teknologiske utviklingen på feltet. Strategien skal også omhandle hvordan både sivilsamfunnet og Forsvarets avdelinger bedre kan beskyttes mot den samme teknologien.»

På denne bakgrunn har FSi tatt initiativ til å samle aktørene innenfor norsk droneindustri

for å etablere en felles plattform for dialogen mot Forsvarssektoren i forbindelse med kommende anskaffelser av droner og motmidler. Høsten 2024 etablerte FSi et droneutvalg, som består av representanter fra et utvalg bedrifter i norsk droneindustri. Utvalgets mandat er å formidle kunnskap om medlemsbedriftenes teknologi, produkter og kapasiteter og bidra til å styrke medlemsbedriftenes forretningsmuligheter knyttet til Forsvarssektorens behov for dronekapasiteter herunder også motmidler (Counter UAS).

Utvalget skal bistå FSi og forberede dialogen mellom industrien og Forsvarssektoren. I 2025 innebærer det bl.a. å etablere løpende kontakt med relevante fagmiljøer i forsvarssektoren. Utvalget skal også ta initiativ til en arena der medlemsbedrifter som har teknologi, produkter og ambisjoner innenfor militær anvendelse av droner og motmidler får anledning til å introdusere seg for disse miljøene med det formål å legge til rette for at bedriftene kan etablere dialog med aktører i sektoren.

3.9. FORSVARSRELATERT ROMVIRKSOMHET

Langtidsplanen for Forsvaret vil legger opp til at Forsvaret i økende grad vil ta i bruk rombaserte kapasiteter. Det innebærer også at det planlegges betydelige investeringer på dette området. Dette er et mulighetsrom for flere av FSi's medlemsbedrifter, inkludert de største norske forsvarsleverandørene, som også er ledende i norsk romindustri.

Forsvarets uttalte satsning gjør at det kan synes realistisk å etablere en internasjonalt konkurransedyktig spesialisert industriklynge for å utvikle og ta frem kosteffektive militære rombaserte nisjekapasiteter med utgangspunkt i Forsvarets behov. Dette vil i betydelig grad kunne styrke nasjonal egenevne til å kontrollere kritisk infrastruktur og gi Forsvaret tilgang til et nasjonalt kompetanse- og teknologimiljø som vil bidra til å styrke forsvarsevnen. Nasjonal egenevne er særlig viktig på dette området fordi det sikrer kontroll med hvordan satellitter håndterer rådata, styres og kontrolleres. Det kan også muliggjøre at kapasiteter, om nødvendig, raskt kan plasseres i rommet.

Et nasjonalt industrielt kompetansemiljø, med utgangspunkt i militære rombaserte kapasiteter har en betydelig «dual-use» verdi innenfor nasjonale interesseområder som overvåkning av maritim trafikk, fiskeri, miljø-kriminalitet, smugling og søk og redning.

Videre er dette en framtidsrettet høyteknologisk industri med betydelig vekstpotensial som kan bidra med verdiskapning, attraktive arbeidsplasser og store eksportinntekter, dersom forholdene legges til rette. En grunnleggende forutsetning for å satse på å videreutvikle en internasjonalt konkurransedyktig industriklynge med utgangspunkt i Forsvarets behov for rombaserte kapasiteter, er at Forsvaret tar en aktiv rolle og går i dialog med industrien med sikte på å etablere et langsiktig forpliktende samarbeid, slik Forsvaret for eksempel har gjort for luftvern og missiler. Det er Forsvaret som på nasjonalt nivå har det mest omfattende behovet for en sikker infrastruktur og for rombaserte militære kapasiteter. Forsvaret eier investeringsprogrammene som har tilstrekkelig omfang til å kunne forsvare en industriell satsning. Forsvaret og Forsvarsdepartementet har lang erfaring med å legge til rette slik at nasjonal industri, i samarbeid med forsvarssektoren, kan utvikles til å bli internasjonalt konkurransedyktig med utgangspunkt i løsninger som møter Forsvarets behov på en kosteffektiv måte. Derfor kan forholdene nå ligge til rette for at dette nå også kan bli en realitet for militære nisjekapasiteter i rommet.

På denne bakgrunn vil FSi følge opp utviklingen av Forsvarets romvirksomhet. I denne sammenheng vil FSi videreføre dialogen med romindustriens interesseorganisasjon, NIFRO. FSIs utvalg for militært romdomene vil ha en sentral rolle i arbeidet med å utvikle FSi sin rolle som en aktør for å styrke norsk forsvarindustri sine muligheter innenfor militært romdomene. Det vurderes å gjennomføre en «programkonferanse» for militært romdomene i 2025.

EU forbereder et nytt stort romprogram. Det er svært viktig både for forsvars- og romindustrien at dette programmet blir EØS-relevant, slik at Norge og norsk industri får anledning til å delta. FSi skal følge opp dette og aktivt

arbeide for at Norge skal kunne bli en aktør innenfor EU sine romprogrammer med adgang for norske bedrifter som leverandør og samarbeidspartner i EU-finansierte prosjekter innenfor det militære romdomenet.

3.10. SMB

SMB-utvalget har en viktig rolle i foreningens arbeid med implementeringen av den oppdaterte forsvarsindustrielle strategien og utvalget skal særlig ha oppmerksomhet mot dette og foreslå tiltak som kan gjøre det enklere for Forsvaret å gjøre seg nytte av løsningene fra teknologi SMBer, det være seg forenklede anskaffelsesprosedyrer som senker terskelen for anskaffelser av ny teknologi og som er bedre tilpasset mindre anskaffelser, finansieringsordninger for konseptutviklings- og eksperimenteringsaktiviteter og ordninger som er risikoavlastende for SMBer som deltar i FOU-aktiviteter med Forsvarssektoren. Videre har utvalget til hensikt å foreslå nye tiltak som så langt ikke er iverksatt i forsvarssektoren, men som allerede er velprøvde hos flere av våre allierte med gode resultater.

Som en del av arbeidet med å gjennomføre den oppdaterte forsvarsindustrielle strategien, vil utvalget også foreslå tiltak for å øke omfanget av SMBenes deltagelse i utviklingsprosjekter i forsvarssektoren og involvering av SMB i nasjonale forsvarsprogrammer og prosjekter som finansieres av Det europeiske forsvarsfondet.

Utvalget vil fortsette å arbeide med å styrke forståelsen av hvordan SMBene kan bidra med innovasjon, teknologi- og kompetanseutvikling og produksjon som kan understøtte utviklingen av Forsvaret.

Små og mellomstore produksjonsbedrifter har en viktig rolle som underleverandører til de store forsvarleverandørene i Norge og internasjonalt. Det vil bli iverksatt tiltak for å øke produksjonskapasiteten i norsk forsvarsindustri. Det vil kunne få konsekvenser for mange SMB-er som vil få behov for å oppskalere virksomheten for å møte økt etterspørsel. Det kan medføre særlige utfordringer bl.a. knyttet til kapitalbehov, finansiering av økt

produksjonskapasitet, tilgang til kompetanse, råvarer og komponenter. Derfor er det viktig at det tillyste tiltaket som innebærer å etablere en offentlig søknadsbasert ordning for tilskudd/garantier for å finansiere kapasitetsutvidelser i leverandørkjeden blir gjennomført. Utvalget vil være en viktig bidragsyter til FSis innspill til arbeidet med å øke produksjonskapasiteten for å sikre at slike utfordringer bli adressert.

3.11. INFORMASJONS-AKTIVITETER

Flere saker som er viktige for forsvarsindustrien står på den politiske agendaen i 2025. Gjennomføring av Langtidsplanen for Forsvaret, oppdatering av den nasjonale forsvarsindustrielle strategien og økt produksjonskapasitet i Forsvarsindustrien er de viktigste.

I tilknytning til dette planlegger FSi å legge frem en rapport fra MENON Economics om Forsvarsindustriens økonomiske foravtrykk og flaskehalser for kapasitetsutvidelse på et åpent arrangement for publikum og media i første kvartal 2025

Oppmerksomheten omkring virksomheters bærekraft (ESG), og bærekraftsrapportering øker. Blant annet utvikles regnskaps- og selskapslovgivningen for å sikre at bærekraftig industriell virksomhet og utvikling. Det arbeides også med reguleringer som skal legge til rette for at banker og finansieringsinstitusjoner skal drive sin virksomhet slik at det stimulerer til en bærekraftig utvikling. I denne sammenhengen er det viktig å bidra til å sikre at det etableres forståelse for at forsvar, og dermed en forsvarsindustri, en forutsetning for en bærekraftig utvikling og å unngå at det fester seg en oppfatning av at forsvarsindustri per definisjon ikke er bærekraftig virksomhet.

Informasjonsaktiviteten vil bli videreført i 2025. Det vil være aktuelt å gjennomføre et seminar med ungdomspolitikere i løpet av året. Foreningen planlegger å delta på Arendalsuka 2025 med inntil to arrangementer.

I august planlegger foreningen å arrangere leverandørseminar og FSi-messe på Akershus festning.

Det legges opp til å videreføre samarbeidet med Folk og Forsvar om en opinionsundersøkelse om Forsvaret som også omfatter befolkningens oppfatning av forsvarsindustrien.

Foreningen vil, etter invitasjon, bidra med forelesninger på Forsvarets Høgskole og på samlinger for nytilsatte i Forsvarsmateriell.

FSIs nettsider og nyhetsbrev brukes aktivt for å gi informasjon til medlemmene og for å formidle informasjon om foreningen og bransjen til et bredere publikum. Nyhetsbrevet vil bli utgitt ved behov. Det er en effektiv måte for å nå mange relevante organisasjoner, interessegrupper og enkeltpersoner.

Samarbeidet med FFI og Forsvarsdepartementet om å utarbeide statistikk for norsk forsvarsindustri videreføres i 2025.

3.13. OPPLÆRINGSTILBUD

For 2025 planlegges det seminar på områdene Kvalitetsledelse og konfigurasjonsstyring, Bærekraft, Eksportkontroll, Amerikanske anskaffelsesregler, Kostnadskontroll og Forsvarets prosjektstyringssystem og anskaffelsesregelverk. Øvrige temaer kan også være aktuelle, men det forutsetter tilstrekkelig interesse fra medlemsbedriftene.

3.14. ORGANISASJON

Som følge av at aktivitetsnivået i foreningen er økende, og betydelig vekst i medlemsmassen, er det behov for å styrke administrasjonen. Styret legger opp til at det rekrutteres en prosjektleder/arrangementskoordinator tidlig i 2025 og at det i løpet av året kan bli aktuelt å styrke administrasjonen med ytterligere en-to medarbeidere.

Administrerende direktør informerte tidlig i 2024 styret om at han ønsker en annen rolle i foreningen. Ny administrerende direktør tiltrer 1. april 2025, nåværende AD går fra samme tidspunkt inn en nyopprettet stilling som assisterende direktør.

4

Styrets konklusjon

Styrets konklusjon

Veksten i norsk forsvarsindustri fortsatte i 2024. Aktivitetsnivået i foreningen var det høyeste noen gang. Foreningen har hatt en betydelig økning av medlemsmassen i 2024 fra et rekordhøyt nivå ved utgangen av 2023.

Norsk forsvarsindustri er i sterk vekst. Økt etterspørsel som følge av en varig endret sikkerhetssituasjon og økte leveranser på eksportkontrakter inngått fra 2020 og fremover. Donasjoner til Ukraina og raskt økende behov for å styrke forsvaret i Norge, og hos våre allierte, har medført at etterspørselsveksten fortsatte i 2024.

Det preger virksomheten i FSi. Medlemsmassen økte kraftig i løpet av året og ved utgangen av 2024 har FSi 256 medlemsbedrifter. Dette er det høyeste noen gang. Økningen fra 2023 er på 16 %. Aktivitetsnivået i foreningens utvalg, arbeidsgrupper og på arrangementene var svært høyt i 2024.

Oppfølging av behandlingen og gjennomføringen av Langtidsplanen for Forsvarektoren og arbeidet med en oppdatert forsvarsindustriell strategi, ivaretagelse av forsvarsindustriens interesser i forhold til utviklingen i EU, eksportkontroll og videreutvikling av det internasjonale samarbeidet var høyt prioriterte oppgaver i 2024.

Myndighetsdialogen ble videreført gjennom arbeidet i Forsvarsdepartementets ulike fora for dialog og samarbeid med industrien: Høynivågruppen, Nasjonal kontaktgruppe og Støttegruppene for investeringsprogrammene. Dialogen med Forsvarsmateriell ble videreført blant annet gjennom faste møter i FMA dialogforum. Det ble gjennomført kontaktmøte med Forsvarets forskningsinstitutt. Videre har det også vært utstrakt kontakt med politiske partier og partigrupper på Stortinget. Foreningen deltok på flere høringer i Stortinget i 2024.

Det ble gjennomført en rekke bilaterale arrangementer og multilaterale aktiviteter, bl.a. innenfor rammen NATO og EU.

Styret vil trekke frem følgende som særlig har bidratt til å nå foreningens målsetninger for 2024:

- **Oppdatert forsvarsindustriell strategi**
 - Samarbeidet i arbeidsgruppe ledet av Forsvarsdepartementet
 - Innspill til oppdatert forsvarsindustriell strategi
 - Høringsinnspill til revidert anskaffelsesregelverk for forsvarssektoren
- **Gjennomføring av nasjonal forsvarsindustriell strategi**
 - Dialogen med Forsvarsdepartementet
 - Planlegging og gjennomføring av seminar om gjennomføring av forsvarindustriell strategi i samarbeid med Forsvarsdepartementet og Forsvarssektoren
 - Dialog og informasjonsutveksling mellom industrien og Forsvaret gjennom programrådenes støttefunksjoner
 - Programkonferanser med FD's investeringsprogrammer
 - Etablering av FSi droneutvalg
 - Innspill til og deltagelse på høringer i Stortinget om Langtidsplanen for forsvarssektoren og forsvarsbudsjettet for 2025
 - Teknologidager med HV på Dombås og med Cyberforsvaret på Jørstadmoen
 - Industridag med Kystjegerkommandoen
- Innspill til industristrategi for Fregattanskaffelsen
- Planlegging og gjennomføring av Industridager med Naval Group, FR i Bergen og Fincantieri, US i Oslo
- Programutvalgenes innspill til Forsvarsindustrielle vurderinger og analyser
- SMB utvalgets arbeid for å synliggjøre små og mellomstore bedrifters potensial og muligheter i Forsvarssektoren
- Deltagelse i Prosjektråd for FFI prosjekter
- Kontaktmøter med FFI
- **Samarbeid og dialog med Forsvarsmateriell (FMA)**
 - FMA dialogforum
 - Orienteringer om norsk forsvarsindustri for nytilsatte i FMA
- **Styrket samarbeid med Innovasjon Norge**
 - Etablering av en forsvarsindustriråd i Australia
 - Deltakelse i gjennomføringen av FDs oppdrag til innovasjon Norge
- **Forsvarsrelatert romvirksomhet**
 - Videreføring av samarbeidet med romindustriens interesseorganisasjon, NIFRO
 - Planlegging og gjennomføring av seminar om forretningsmuligheter i militært romdomene

- Dialog med NFD og innlegg ved NFD-organisert studietur til Brussel om norske forsvarsindustrielle interesser i EUs Secure Connectivity og EUs romprogram
- Arbeidet i Programutvalg for militært romdomene
- **Nettverksarrangementer**
 - Planlegging og gjennomføring av Leverandørseminar og FSi utstilling
 - Planlegging og gjennomføring av Nordic Defence Industry Seminar, NDIS, i samarbeid med Forsvarsdepartementet
- **Bærekraft**
 - Arbeidet i FSis Bærekraftsutvalg
 - Oppfølging av dialogen med Forsvarssektoren om bærekraft
 - Planlegging og gjennomføring av seminar om bærekraft
- **Påvirke rammebetingelser for eksport og internasjonal handel med forsvarsmateriell**
 - Arbeidet i FSi's Eksportkontrollutvalg
 - Planlegging og gjennomføring av Eksportkontrollseminar
 - Innspill til behandlingen av Stortingsmeldingen om eksportkontroll og deltagelse i høring i Utenriks- og forsvarskomiteen
 - Etablering av dialog med Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA)
- **Fremme norsk forsvarsindustri interesser i forhold til utviklingen av EUs nye initiativer på forsvarsindustriområdet mot FD, innenfor det nordiske samarbeidet, internt i ASD og overfor EUs institusjoner i Brussel**
 - Informasjonsdag om EDF
 - Bidrag til posisjonering av norske virksomheter i arbeidsprogrammet for det Europeiske forsvarsfondet for 2024
 - Løpende dialog med FD og EU-delegasjonen i Brussel
- Oppfølging av, og samarbeid med, forsvarsindustriråden ved EU-delegasjonen i samarbeid med FD og Innovasjon Norge
- Deltagelse i EDF Focal Point nettverket med EU-kommisjonen
- Samarbeidet mellom de nordiske forsvarsindustriforeningene med særlig vekt på koordinering av nasjonale posisjoner angående utviklingen i EU og i den europeiske foreningen, ASD
- **Forretningsutvikling internasjonalt**
 - Planlegging og gjennomføring av bilaterale forsvarsindustri seminar i anledning forsvarsministerens offisielle besøk i Tokyo, Japan og Adelaide, Australia i samarbeid med Innovasjon Norge
 - Støtte til litauisk norsk handelskammer og Norges ambassade sitt forsvarsindustri seminar i Vilnius - åpnet av HKH Kronprins Haakon.
 - Planlegging og gjennomføring av forsvarsindustri seminar i Oslo i juni med den estiske forsvarsindustriforeningen.
 - Planlegging og gjennomføring av bilateralt forsvarsindustri seminar med Litauen i Oslo i samarbeid med litauisk-norsk handelskammer og den litauiske ambassaden i Oslo
 - Planlegging og gjennomføring, i samarbeid med den latviske ambassaden og den latviske forsvarsindustriforeningen, av bilateralt forsvarsindustri seminar i Oslo med Lativa i anledning offisielt besøk av den latviske statsministeren.
 - Vertskap for besøk av USAs Foreign Comparative Testing, FCT, programkontor
 - Planlegging og gjennomføring av bilateralt forsvarsindustri seminar med Frankrike i Bergen i samarbeid med GICAN, FR

- Planlegging og gjennomføring av bilateralt forsvarsindustri-seminar med UK i London i samarbeid med ADS, UK.
- Oppfølging av etableringen av Northern Naval Capability Cooperation.
- Bidrag til utvikling av rammebetingelser for norsk forsvarsindustri i det amerikanske markedet
- Styrerepresentasjon i Norwegian American Defence and Homeland Security Industry Council (NADIC)
- Organiserte produktpresentasjoner fra 12 norske SMB teknologibedrifter for ukrainske forsvarsmyndigheter på besøk i FD
- **Forsvarsutstillinger – Norsk paviljong på forsvarsmateriellutstillingene**
 - LA Berlin 2024, Berlin (Tyskland)
 - Eurosatory 2024 i Paris (Frankrike)
 - Farnborough International Airshow, Farnborough (UK)
 - MSPO 2024, Kielce (Polen)
 - Euronaval 2024, Paris (Frankrike)
- **Faglige aktiviteter**
 - Eksportkontrollseminar
 - Seminar om Kvalitetsledelse og Konfigurasjonsstyring
 - Bærekraftseminar
 - Seminar om det amerikanske anskaffelsesregimet (FARS/DFARS)
- **Internasjonale fora**
 - Deltagelse i den europeiske forsvarsindustriforeningen ASD sitt arbeid på forsvarsområdet
 - FSi har deltatt aktivt i arbeidet i NATO Industrial Advisory Group (NIAG). Flere medlemsbedrifter i FSi har gjennom året deltatt i studier i regi og arbeidsgrupper i regi av NIAG
 - Videreføring av dialogen om nordisk samarbeid med NORDEFECO i samarbeid med de nordiske forsvarsindustriforeningene
- **Informasjonsvirksomhet**
 - INFO/ERFA-konferansen 2024
 - Deltagelse i panelsamtale på Kongsberg Agenda
 - Arendalsuka 2024: Seminarer om hvordan behovet for produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og den maritime satsningen
 - Forelesninger på kurs for nyansatte i FMA
 - Publikasjoner:
 - Forsvarsevne gjennom teknologisk utvikling
 - Verdiskapings- og ringvirkningsanalyse av forsvarsindustrien (Menon Economics)
 - Opinionsundersøkelse om befolkningens holdning til Forsvaret og til forsvarsindustrien i samarbeid med Folk og Forsvar.
 - Videreutvikling av FSi
 - Rekruttering av ny administrerende direktør

Foreningens økonomiske resultat for 2024 ble 7,26 millioner kroner.

Overskuddet i 2024 skyldes:

1. Økte kontingentinntekter som følge av vekst i medlemsmassen.
2. Arrangementsinntekter langt høyere enn budsjettet som følge av et høyt Aktivitetsnivå, svært god deltagelse på alle arrangementer og gjennomføringen av NDIS 2024 som ikke er et gjentakende arrangement i FSi sin arrangementsportefølje.

Pandemien synliggjorde viktigheten av at foreningen har en solid egenkapital. Den er nå tilstrekkelig til at foreningen kan håndtere plutselige og uforutsette hendelser som kan påvirke foreningens økonomi negativt på en tilfredsstillende måte. Egenkapitalen gir også foreningen handlefrihet til ved behov å kunne engasjere eksternt kompetanse, gjennomføre aktiviteter der det er risiko for negativt økonomisk resultat og for å kunne gjøre tilpasninger i bemanningen ved behov.

Aktivitetsnivået i foreningen øker raskt og endringene i sikkerhetssituasjonen tilsier at det blir økende oppmerksomhet på forsvarsindustrien i årene som kommer. Langtidsplanen for forsvarsektoren tilsier at hjemmemarkedet vil vokse kraftig i årene som kommer og den fører til at internasjonal forsvarsindustri blir stadig mer aktive i det norske markedet. Samtidig blir deltagelse

i internasjonale fora og videreutvikling av bilaterale relasjoner stadig viktigere og mer ressurskrevende ettersom norsk forsvarsindustri tilstedeværelse i utlandet trappes opp og internasjonale arenaer som f.eks. EU blir stadig viktigere for forsvarsindustriens rammebetingelser. Styret er derfor av den oppfatning at det er behov for å styrke foreningens administrasjon og tar sikte på å tilføre administrasjonen 2-3 årsverk i løpet av 2025.

Dette vil påvirke foreningens kostnader. I lys av at foreningens egenkapitalsituasjon er tilfredsstillende finner styret det forsvarlig å iverksette en oppbemanning av administrasjonen, men det er behov for å styrke foreningens inntektsside for å kunne absorbere de økte kostnadene det innebærer over tid. Styret foreslår derfor å øke medlemskontingenten med 5% fra 2024-nivået i 2025.

Det er ikke et mål å vesentlig styrke egenkapitalen. Styret legger imidlertid til grunn at foreningen fortsatt bør ha et positivt driftsresultat også de kommende år. Foreningens økonomi er solid.

Resultatene i 2024 er et godt grunnlag for virksomheten i 2025.

Pamela Willgohs | *Styreleder*
Gudmund Kjærheim | *Nestleder*
Thomas Andersen | *Styremedlem*
Tom Tuhus | *Styremedlem*
Mads Larsen | *Styremedlem*
Christian Fuchs | *Styremedlem*
Harald Lome | *Styremedlem*
Ivar Sehm | *Styremedlem*
Torbjørn Svengård | *Administrerende direktør*

Godkjent av styret,
Oslo, 11. mars 2025

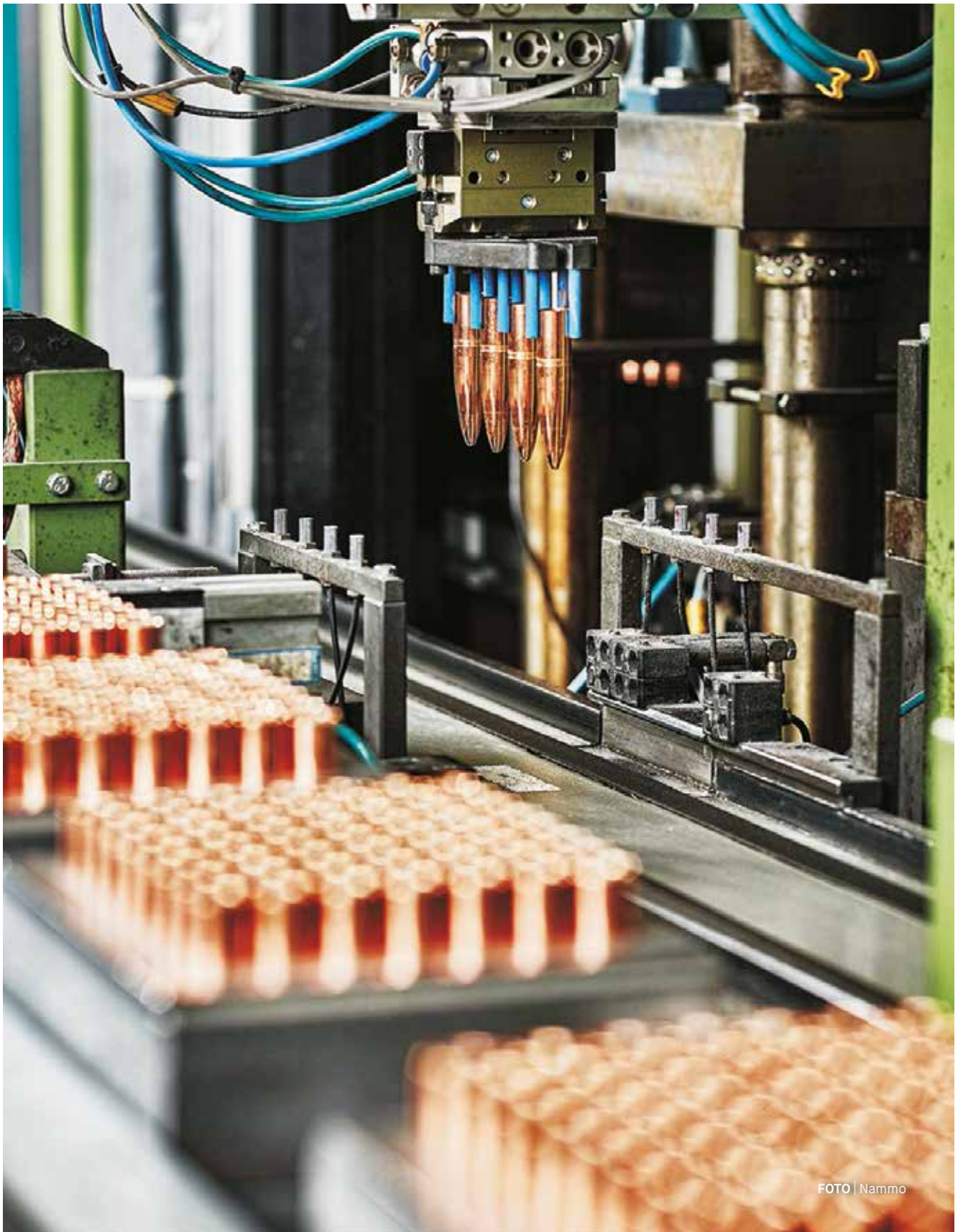
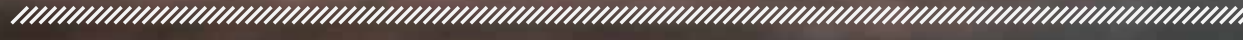

FOTO | Nammo

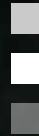
5

Vedlegg

MEDLEMSBEDRIFTER
ÅRSREGNSKAP 2024
REVISORS BERETNING
BUDSJETT 2025
FSI GRUPPER OG UTVALG

Vedlegg 1 | Medlemsbedrifter FSi

Per 31. desember 2024

4C Strategies Norway AS
 ABB AS IA Billingstad
 Acal Bfi Norway
 Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS
 Airbus Defence And Space AS
 Aircontact Group AS
 Aker Solutions AS
 Amazon Web Services Emea Sarl, Norwegian Branch
 Andøya Space Defence AS
 Applica Consulting AS
 Arctic Logistics AS
 Arena Nord Utvikling AS
 Aviation And Survival Support AS
 Axnes AS
 BAE Systems Hägglunds AB
 Bandak Nct AS
 Benestad Solutions AS
 Bertel O. Steen Defence & Security AS
 Blue Line Norway AS
 Blueday Technology AS
 Blueye Robotics AS
 Boresight And Alignment Solutions AS
 Bredengen AS
 Capgemini Norge AS
 Brækhus
 Cayes AS
 Ccb Naval Services AS
 CGI Norge AS
 Chemring Nobel AS
 CHSnor Holding AS
 Cisco Systems Norway AS
 ComPower as
 Comrod AS
 Confidee AS
 Conmec AS
 Conrad Mohr AS
 Crown Defenze AS
 Dacon AS
 Dalen Mekaniske Produksjon AS
 Data Respons Solutions AS
 DATEK NEXT AS
 Defendo AS
 DNV AS
 Drytech AS
 DSG Technology AS
 dspnor
 DSV Air & Sea AS
 Eelume AS
 Eidel AS
 Eker Group AS
 Electronicon AS
 Embron Group AS
 Empact Norway AS
 Endúr Maritime AS
 Energonx AS
 Erling Sande A/S
 Et Works AS
 Etm4u AS
 Euroheater AS
 European Simulation & Training Academy AS
 Exail AS
 Excitus AS
 Ferno Norden Military System AS
 Fiberworks AS
 Fieldmade AS
 Fire Security AS
 First House AS
 Fischer Panda Norge AS
 Fjord Defence AS
 Fortified Technologies AS
 Fosen Tools AS
 Fosstech AS
 Freber AS
 Fremtidens Industri AS
 FREQUENTIS NORWAY AS
 Frydenbø Milpro AS
 Fugro Norway AS,
 Galleon Embedded Computing AS
 Gannet Marine Group AS
 Geelmuyden Kiese AS
 GKN Aerospace Norway AS
 Glenair AS
 Got Marine AS
 Green Ammo AS
 Griff Aviation AS
 Grove-Knutsen & Co AS
 Gylling Teknikk AS
 H. Henriksen AS
 Hallgruppen AS
 Halogen AS
 Havguard AS
 Heli-One (Norway) AS
 Hensoldt Sensors GmbH
 Hexatronic AS
 Hiddn Technology AS
 Holtan+Partners
 Hydrema AS
 Ikm Alfa Solution AS
 Impetus Advanced Finite Element Analyses AS
 Ims Technologies AS
 Indra Navia AS
 Inflate AS
 Inission Løkken AS
 Inmarsat Solutions AS
 Innovasjon360 AS
 International Business Machines AS - IBM
 Ip Systems AS
 Isar Aerospace Norway AS
 ISPAS AS
 Istrail Gruppen AS
 Janusfabrikken AS
 Je Defence AS
 JEPCON AS
 Jerven AS
 John Dahle Skipshandel AS
 Josi Tech A/S Josi Tech AS
 Jotne Connect AS
 K Lerøy Metallindustri AS
 KGK Norge AS
 Kitron AS
 Kiwa AS
 Kjell A Østnes AS

Kongsberg Aviation Maintenance Services AS
 Kongsberg Defence & Aerospace AS
 Kongsberg Ferrotech AS
 Kongsberg Maritime AS
 Kongsberg Satellite Services AS
 KPMG AS Hovedkontor
 Krekon AS
 KTA Naval Systems AS
 Lafopa AS
 Less AS
 LIGHT STRUCTURES AS
 Lilltech AS
 Lilaas AS
 Lone Star Analysis AS
 Luftmateriell AS
 Man Energy Solutions Norway AS
 Maritime Partner AS
 Maritime Robotics AS Avd Trondheim
 Marshall Aerospace and Defence Group
 Maskinering AS
 MAXIM DEFENSE NORWAY AS
 MILDEF AS
 Mission Critical Designs AS
 Mnemonic AS
 MSO Studio AS
 NADIC
 Nammo AS
 Ncab Group Norway AS
 NDS Defence AS
 NFM Group AS
 Ngconsultans AS
 Nicomatic Norway AS
 Norarm AS
 Norbit ASA
 NORCE
 Nordic American AS
 NORDIC SHELTER AS
 Nordic Unmanned ASA
 Nordiq Products AS
 NorLense AS
 Norse Asset Solutions AS
 Norse Concepts AS
 Norsk Cobot Senter AS
 Norsk Elektro Optikk AS
 Norsk Radiokommunikasjon AS
 Norsk Scania AS
 Norsk Vannteknologi AS
 Northcom AS Avd Oslo
 Norwegian Aviation & Defense Group AS
 Norwegian Special Mission AS
 Nova Aerospace AS
 NSSLGlobal AS
 NTNU
 NUF ROBOTIC LTD OY
 Obsima Technology AS
 Oneco Ocean AS
 OnTime Networks
 Oskar Pedersen AS
 Oswo AS
 Pcb Connect AS
 Podtown AS
 Powerbox AS
 Proxflyer AS
 Racom AS, Avd. Oslo
 Radionor Communications AS
 Raufoss Engineering AS
 Reach Subsea AS
 Recab
 Rheinmetall Nordic AS
 Rift Dynamics AS
 Ritek AS
 Robot Aviation AS
 Rohde & Schwarz Norge AS
 Royale Nordic AS
 Rud Pedersen Public Affairs Company Norge AS
 Rufo AS
 Raadgiverhuset AS
 Safety & Security Service AS
 Safran Sensing Technologies Norway AS
 SCANMATIC AS
 Secuwine AS
 Servi AS Avd
 Silentific AS
 Simula Research Laboratory AS
 SINTEF AS
 SKF Norge AS Avd Oslo
 Skytale AS
 Sopra Steria AS
 Space Norway AS
 Spectac AS
 Squarehead Technology AS
 Stable AS
 STADT AS
 Stewa AS
 Stiegler Advokatfirma AS
 Stinger Technology AS
 Storm Defence AS
 Stryvo AS
 Syntell AS
 Saab Technologies Norway AS
 T&G Elektro AS
 Tamek AS
 TC Connect AS
 Te Connectivity Norge AS
 Techni AS
 Techtronic Industries Norway AS
 TELEDYNE FLIR DEFENSE
 Telenor Norge AS
 Teleplan Globe AS
 Telia Norge AS,
 Thales International Norway AS
 Thales Norway AS,
 Thyssenkrupp Marine Systems GMBH
 Tiepoint AS
 TINEX AS
 T-Kartor Norway AS
 Total Defence Group AS
 Triangula AS
 UBIQ Aerospace AS
 Umoe Mandal AS
 Usea AS
 Vake AS
 Vard Group AS
 Vardalife AS
 Vestdavit AS
 Viking Life-Saving Equipment Norway AS
 VIPO AS
 Våpensmia Drift AS
 W5 Norway AS
 Watchbird AS
 Water Linked AS
 Weibel Norway AS
 Westcontrol Berget AS Fine Mechanics
 While 1 AS
 WilNor Governmental Services AS
 W-Sense AS
 Wärtsilä Valmarine AS
 ÅKP AS

Vedlegg 2 | Årsregnskap

Årsregnskap for
**FORSVAR- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)**

992931183

Regnskapsår
01.01.2024 - 31.12.2024

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)
992 931 183

Tall i hele tusen

Resultatregnskap

	Note	2024	2023
Driftsinntekter			
Medlemskontingent/serviceavgift	1	12 397	11 447
Kurs- og arrangementsinntekter		1 810	686
Annen driftsinntekt		25 460	16 589
Sum driftsinntekter		39 667	28 722
Driftskostnader			
Lønnskostnad	2, 3	-8 148	-7 808
Husleie og drift av lokaler		-596	-537
Kjøp av tjenester	4	-21 448	-14 480
Reise-, møte-, og representasjonskostnader		-1 725	-1 563
Annen driftskostnad		-715	-2 535
Sum driftskostnader		-32 631	-26 923
Driftsresultat		7 036	1 800
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		457	93
Annen finansinntekt		845	796
Sum finansinntekter		1 302	889
Finanskostnader			
Annen rentekostnad		0	-18
Annen finanskostnad		-112	-22
Sum finanskostnader		-112	-40
Netto finans		1 190	850
Resultat før skattekostnad		8 226	2 649
Skattekostnad	5	-949	-517
Årsresultat		7 277	2 132
Overføringer			
Annen egenkapital	6	7 277	2 132
Sum overføringer		7 277	2 132

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)

992 931 183

Tall i hele tusen

Balanse

	Note	31.12.2024	31.12.2023
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler			
Andre langsiktige fordringer	7	913	807
Sum finansielle anleggsmidler		913	807
Sum anleggsmidler		913	807
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	8	1 303	2 396
Andre kortsiktige fordringer	8	7 451	972
Sum fordringer		8 754	3 368
Investeringer			
Markedsbaserte fond	9	9 588	7 838
Sum investeringer		9 588	7 838
Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd, kontanter og lignende	10	14 752	13 733
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		14 752	13 733
Sum omløpsmidler		33 094	24 939
SUM EIENDELER		34 007	25 746

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)
992 931 183

Tall i hele tusen

Balanse

	Note	31.12.2024	31.12.2023
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	6	26 719	19 442
Sum opptjent egenkapital		26 719	19 442
Sum egenkapital		26 719	19 442
Gjeld			
Avsetning og forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser		2 471	1 745
Sum avsetning for forpliktelser		2 471	1 745
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 281	3 531
Betalbar skatt	5	1 003	517
Skyldige offentlige avgifter		487	0
Annen kortsiktig gjeld		1 047	511
Sum kortsiktig gjeld		4 818	4 559
Sum gjeld		7 289	6 304
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		34 007	25 746

OSLO, 11.03.2025

Pamela Faye Willgohs
styrets leder

Gudmund Kjærheim
nestleder

Ivar Andreas Melhuus Sehm
styremedlem

Tom Tuhus
styremedlem

Tomas Ramse Andersen
styremedlem

Mads Erik Larsen
styremedlem

Christian Andre Fuchs
styremedlem

Harald Lome
styremedlem

Torbjørn Svensgård
Adm.direktør

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)
992 931 183

Tall i hele tusen

Noter

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og NRS 8 - God regnskapskikk for små foretak.

Årsregnskapet gjengis i hele tusen.

Inntekter

Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. En overveiende del av inntektene er kontingenter, som opptjenes og periodiseres per kalenderår. Inntektsføring skjer løpende på bakgrunn av utfakturerings.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

Bruk av estimater

I utarbeidelse av årsregnskapet har man brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelsen av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen i henhold til god regnskapskikk. Områder som i stor grad inneholder slike skjønsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i notene.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. For øvrige kundefordringer utføres en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Årsregnskap er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift er tilstede. Styret bekrefter dette.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet. Netto utsattskattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort.

Fortsatt drift

Vår økonomiske situasjon er tilfredsstillende, og vi anser det derfor korrekt å avlegge årsregnskapet under forutsetning om fortsatt drift.

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)
992 931 183

Tall i hele tusen

Note 1 - Spesifikasjon av driftsinntekter

	2024	2023
Serviceavgift	4 993	4 205
Medlemkontingent, egenfakturert	7 405	6 874
Sum medlemskontingent/serviceavgift	12 397	11 078

Note 2 - Antall årsverk

Forsvars- og Sikkerhetsindustriens forening hadde i 2024 ingen ansatte. Personalkostnader gjelder innleid arbeidskraft fra NHO, som i 2024 utgjorde 3,8 årsverk i FSI sin administrasjon.

Samlet godtgjørelse til daglig leder var 2 367 TNOK og består av lønn 2 308 TNOK og andre ytelser på 59 TNOK .

Note 3 - Pensjonsforpliktelser

Innskuddspensjon

Foreningen har en innskuddsbasert pensjonsordning for de ansatte. Sparesatsene er 6 % fra 0-7,1 G og en ekstrasparring på 10 % fra 7,1 G til 12G. Pensjonsordningen tilfredsstiller kravet for lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Usikrede pensjonsforpliktelser

Balansførte usikrede pensjonsforpliktelser utgjør pr.31.12.2024 2 470 TNOK (inkl. arbeidsgiveravgift).

Alderspensjon over 12 G er en innskuddsordning basert på beregning fra Storebrand Pensjonskassen, der årets kostnad er 726 TNOK. Sparesatsene 16 %.

Note 4 - Revisjonshonorar

Kostnadsført revisjonshonorar for 2024 utgjør TNOK 99.

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)
992 931 183

Tall i hele tusen

Note 5 - Betalbar skatt

Årets skattegrunnlag	2024
Resultat før skattekostnad	4 730
Permanente og andre forskjeller	2
Endring i midlertidige forskjeller	-306
Skattbar inntekt	4 426

Årets skattekostnad:

Betalbar skatt	1 004
For mye avsatt skatt tidligere år	-55
Sum betalbar skatt	949

Midlertidige forskjeller som påvirker betalbar skatt

	2024	2023	Endring
Utestående fordringer	-462	-768	-306
Sum	-462	-768	-306

Utsatt skattefordel er ikke balanseført ihht unntak for små foretak.

Note 6 - Egenkapital

	Annen egenkapital Forening	Annen egenkapital Service	Sum egenkapital
Pr 01.01.2024	14 295	5 147	19 442
Årets resultat	3 496	3 781	7 277
Pr 31.12.2024	17 791	8 928	26 719

FORSVARS- OG SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING (FSI)
992 931 183

Tall i hele tusen

Note 7 - Langsiktig fordring

	2024	2023
NADIC	913	807

Utestående kundefordring er konvertert til et rentefritt lån og skal tilbakebetales i løpet av 5 år ihht gjeldsbrev.

Lånet nedbetales innen 31.12.27.

Note 8 - Fordringer

Fordringer	2024	2023
Kundefordringer til pålydende	2 854	3 671
Avsetning til tap	-1 551	-1 918
Forskuddsbetalte fakturaer/Påløpt inntekt	7 451	1 515
Sum fordringer	8 754	3 268

Note 9 - Markedsbaserte obligasjoner/fondsplasseringer

	Markedsverdi pr 1.1.	Avkastning	Markedsverdi pr 31.12.
NHO Landsforeningsfond	7 838	839	9 588

NHO finansavdeling forvalter midler på vegne av NHO landsforeninger. Midlene plasseres i aksjer/ obligasjoner i Norge og i utland. Landsforeningsfondet er vurdert til markedsverdi.

Note 10 - Bankinnskudd

Frie bankinnskudd i 2024 TNOK 14 752, frie bankinnskudd i 2023 TNOK 13 733 .

 Securely signed with Brevio

Årsregnskap

Signers:

<i>Name</i>	<i>Method</i>	<i>Date</i>
Willgohs, Pamela Faye	BANKID	2025-03-31 16:53
Fuchs, Christian Andre	BANKID	2025-03-27 10:31
Lome, Harald	BANKID	2025-03-31 16:10
Larsen, Mads Erik	BANKID	2025-03-27 23:12
Andersen, Tomas Ramse	BANKID	2025-04-01 13:46
Kjærheim, Gudmund	BANKID	2025-03-27 11:04
Svensgård, Torbjørn	BANKID	2025-03-27 11:27
Sehm, Ivar Andreas Melhuus	BANKID	2025-03-27 10:33
Tuhus, Tom	BANKID	2025-03-31 16:13

This document package contains:

- Closing page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

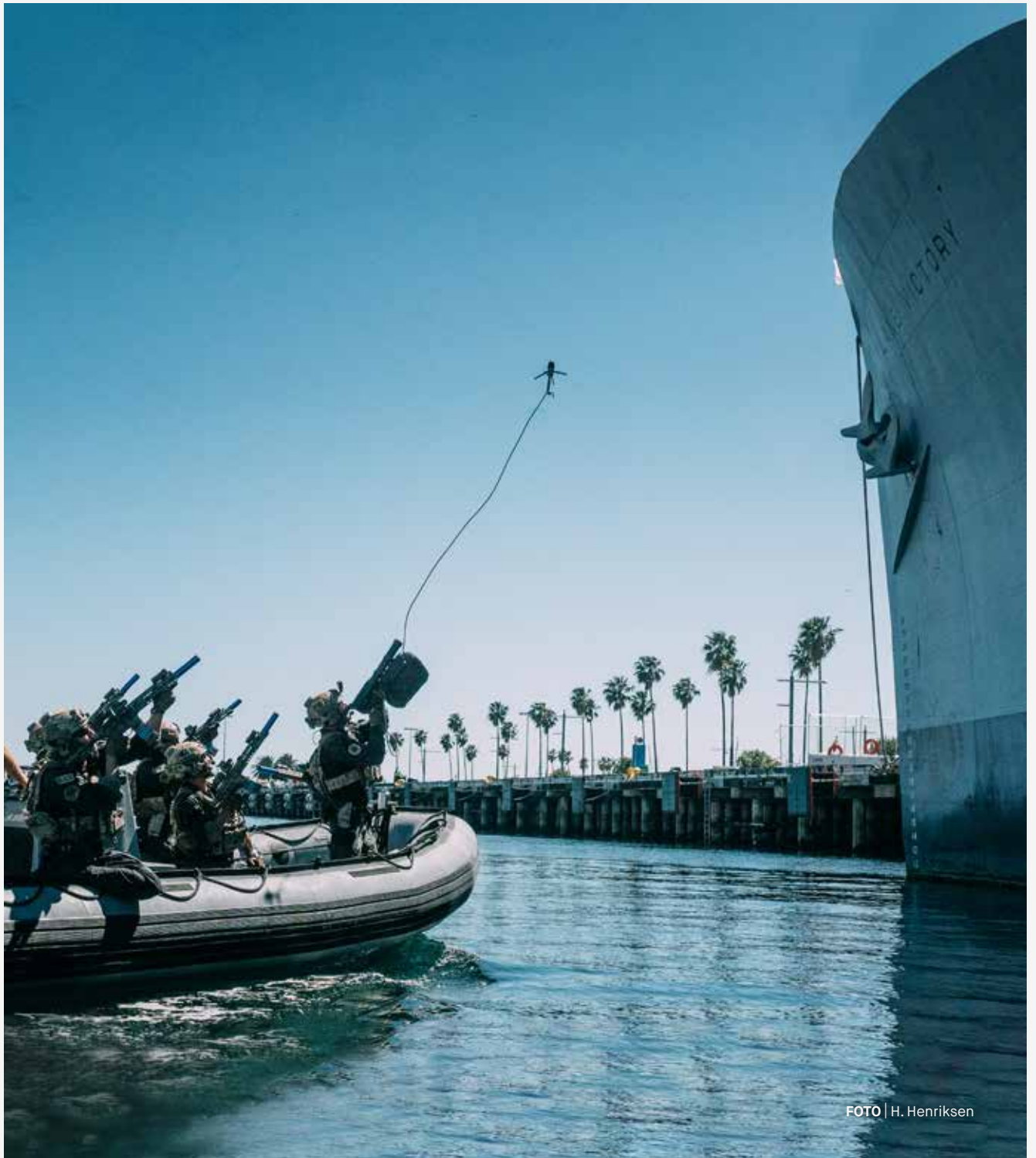

FOTO | H. Henriksen

Vedlegg 3 | Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Forsvars- og Sikkerhetsindustriens Forening (FSI)

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Forsvars- og Sikkerhetsindustriens Forening (FSI), som består av balanse per 31. desember 2024, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2024, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av organisasjonen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik interkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:

<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 11. mars 2025

PricewaterhouseCoopers AS

PricewaterhouseCoopers AS, Dronning Eufemias gate 71, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Marius Thorsrud
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Signers:

<i>Name</i>	<i>Method</i>	<i>Date</i>
Thorsrud, Marius	BANKID	2025-04-03 11:16

This document package contains:

- Closing page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Vedlegg 4 | FSi budsjett 2025

Note		2024	2025
DRIFTSINNTEKTER			
3971	Medlemskontigent	11 500 000	13 016 921
	<i>Prosjektinntekter</i>		
3220	a 12390 Konferanser	3 222 500	4 406 500
3221	b 12391 Kurs/seminar/arrangementer	9 928 318	13 444 170
	c 12393 Samfunssikkerhet	0	0
		13 150 818	17 850 670
	Sum driftsinntekter	24 650 818	30 867 591
DRIFTSKOSTNADER			
6300	Husleie, lys, renhold	700 000	750 000
6620	IT-utstyr og programvare	550 000	550 000
6710	Regnskap- og revisorhonorarer	300 000	300 000
6730	Sekretariatskostnader	6 988 525	7 466 612
6790	<i>Prosjektutgifter</i>		
	a 12390 Konferanser	1 870 000	2 122 500
	b 12391 Kurs/seminar/arrangementer	7 086 000	9 889 000
	c 12393 Samfunssikkerhet	0	0
	d 12395 FSi Medlemspublikasjoner	0	0
	e 12398 Nye ubåter	50 000	50 000
	f 12394 Fregatter	100 000	100 000
		9 106 000	12 161 500
xxxx	NORAMB Washington D.C.	2 250 000	2 250 000
yyyy	NORAMB Brussel	950 000	950 000
6800	Kontorholdsutgifter	20 000	20 000
6840	Informasjonsaktiviteter	800 000	500 000
6860	Møter, kurs	400 000	300 000
6750	Eksterne tjenester	800 000	500 000
7140	Reisekostnader	451 000	681 000
7360	Representasjonsutgifter	12 000	12 000
7400	Kontigent (årsavgift) – ASD/NADIC	390 000	470 000
7420	Gaver og blomster	12 000	12 000
7830	Tap på kundefordringer	30 000	30 000
6035	Avskrivninger	0	0
	Sum driftskostnader	24 287 612	30 252 351
	Driftsresultat	363 206	615 240

FOTO | Fjord Defence

Vedlegg 5 | Representanter i FSi grupper og utvalg

LANDSYSTEMER

Gard Brandsæter

Kongsberg Defence & Aerospace AS, leder

Pål Hofstad

Ritek AS, nestleder

Hans Marius Markestad

Thales Norway AS, medlem

Jon Gulltvedt

NFM Group, medlem

Ivar Sehm

Data Respons AS, medlem

Øystein Haakonsløkken

Nammo AS, medlem

Harald Lunde

Fjord Defence AS, medlem

Bjørn-Kenneth Nilsen

Teleplan Globe AS, medlem

Rune C. Vamråk

CHS Nor AS

SJØSYSTEMER

Leiv Inge Steig

Kongsberg Defence & Aerospace AS, leder

Rune Fleischer

Thales Norway AS, nestleder

Trygve Egenes

H.Henriksen

Frank Møller

Nammo AS, medlem

Hallvard Slettevoll

Stadt AS

Hanne Sjøvold Hansen

Radionor Communication AS

Svein Erik Mykland

Umoe Mandal AS

Mads Larsen

NFM Group AS

LUFTSYSTEMER

Hans Fredrik Hansen

Nammo AS, leder

Arnstein Frømy

Berget AS, nestleder

Pål Bjørseth

Kongsberg Defence & Aerospace AS

Sindre Sviggum Knutsen

Thales Norway

Øivind Klausen

Indra Navia AS

Frode Ilebekk

Kitron AS

Tom Lund

Flir Unmanned Aerial Systems AS

CYBER / IKT

Frank Stølan

Kongsberg Defence & Aerospace, leder

Linda Sletne

Thales Norway AS, nestleder

Geir Morten Flytør

Teleplan, medlem

Tage Andersen

IBM AS, medlem

Morten Follestad

Sopra Steria, medlem

Mikkel Helweg

Datarespons, medlem

Kristian Lium

NAMMO, medlem

Truls O. Andersen

Eidel, medlem

Harald Lome

Hiddn Technology, medlem

FSI SMB UTVALG

Atle Sægrov

Radionor, leder

Robert Herber

Teleplan, medlem

Geir Agdesteen

dspnor, medlem

Jostein Olsen

Fieldmade AS, medlem

Erik Dragset

Inission AS, medlem

**EKSPORTKONTROLLUTVALGET
(EKU)**[Håkon Lindteigen](#)

Kongsberg Group, leder

[Gunn-Margit Strand Utne](#)Kongsberg Defence and Aerospace,
medlem[Lonnie Myklebust](#)

Nammo, medlem

[Ingveig Nøkleby](#)

Nammo Raufoss

[Bjørn Brenna](#)

Kitron, medlem

[Morten Foon](#)

Rheinmetall Norway, medlem

[Asgeir Berg](#)

Kongsberg Maritime, medlem

[Tone Skulstad](#)

Thales Norway, medlem

[Henrik Lund Eineteig](#)

Thales Norway

[Ingvar Koppervik](#)

Flir Unmanned Aerial Systems

[Anita Lintvedt](#)

GKN Aerospace, medlem

BÆREKRAFTSUTVALG[Sissel Solum](#)

Nammo, leder

[Kerry Marie Bommen](#)Kongsberg Defence and Aerospace,
medlem[Kristoffer Elieson](#)

T&G Elektro, medlem

[Tone Skulstad](#)

Thales Norway, medlem

[Tarald Fidjeland](#)

Sopra Steria, medlem

[Hedda Tomine Berg](#)

Comrod, medlem

[Lynda Haig Thoresen](#)

Data Respons, medlem

**UTVALG FOR MILITÆRT
ROMDOMENE**[Kristian Lium](#)

NAMMO

[Truls Olav Andersen](#)

Eidel

[Torolv Bjørnsgaard](#)

Space Norway

[Stig Sælebakke](#)

KDA

[Thomas Leira](#)

Vake

[Tom Grydeland](#)

Norce Research

[Kjetil Blokkum](#)

Inission

DRONEUTVALG[Jørn Buø](#)

KDA

[Magnus Røberg](#)

NFM Group

[Nils Håheim-Saers](#)

Norce

[Letil Vanebo](#)

Teledyne Flir

[Andreas Gårder](#)

Nammo

[Frode Narum Hansen](#)

Thales Norway

[Stein Gundersrud](#)

Teleplan

[Nicklas Nyroth](#)

Robot Aviation

[Thomas Nygaard](#)

Eelume

[Odd Arne Andreassen](#)

Andøya Space

**JURIDISK- OG
KONTRAKTSUTVALG:**[Sondre Melvold Andersen](#)Kongsberg Defence & Aerospace,
leder[Tone Moe Skulstad](#)

Thales Norway, medlem

[Kirsti Mengshoel](#)

Nammo, medlem

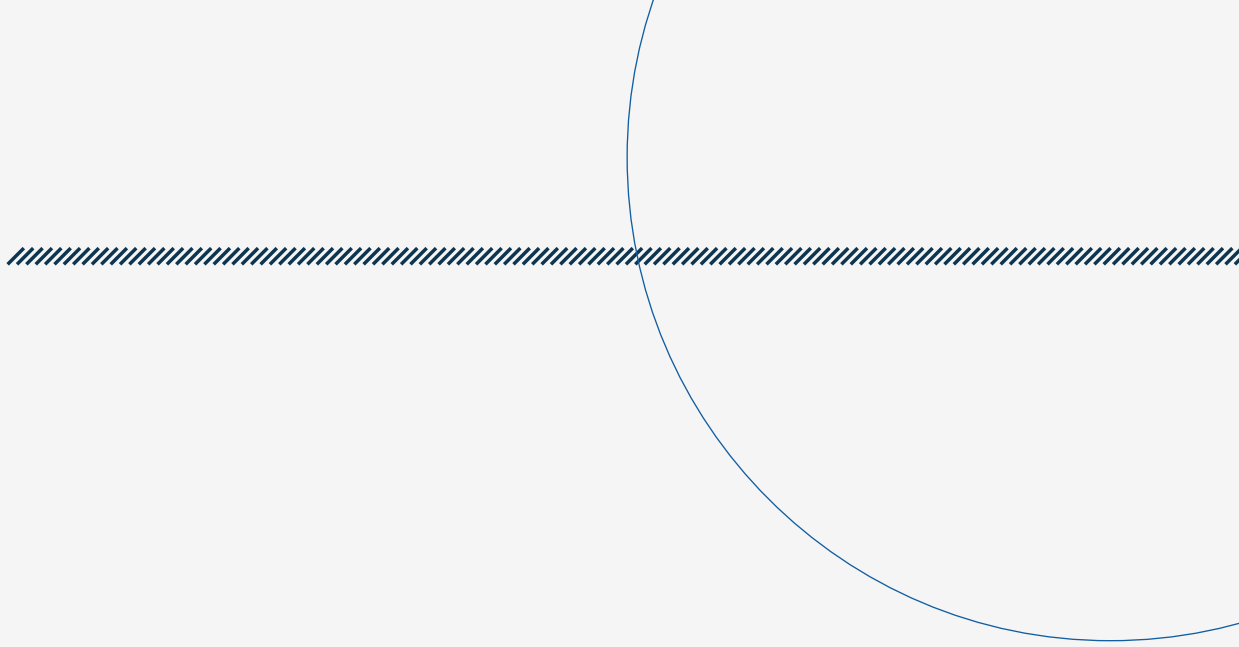
[Ronny Rosenvold](#)

CMS Kluge, medlem

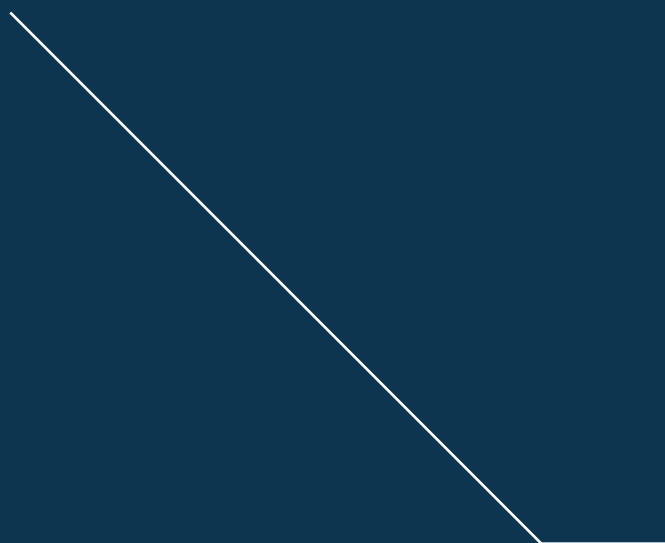
[Espen Bakken](#)

Simonsen Vogt Wiik, medlem

DESIGN & TRYKK | ETN GRAFISK
FOTO OMSLAG | FJORD DEFENCE

FSI.NO

ESØKSADRESSE

beringslivets Hus
iddelthunsgate 27, Majorstuen
0368 Oslo

OSTADRESSE

postboks 5250, Majorstuen
0303 Oslo

ONTAKTINFO

tf.: +47 23 08 80 00
post: fsi@nho.no

FORSVARS- OG
SIKKERHETSINDUSTRIENS
FORENING